

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XXVIII
БРОЈ 787
28. јануар 1967.

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОБЕ

ВЕЧИТИ СТРАХ

У сталном страху за свој живот многи деспотски владари старог века узимали су у личну гарду само глувоне-ме особе или туђинце којима је било забрањено да уче језик своје

нове околине. Разлог је био једноставан: не познајући језик страници нису могли да учествују у заверама нити их је ко могао наговорити на издају.

ШУТ И РОГАТ

Пруски владар Фридрих Велики наредно је 1746. године неком млинару да сруши своје воденице да би он, краљ, могао да на његовом и-

мању подигне себи замак. Млинар је одбио да послуша а када су му краљеви људи запретили, затражио је правду на суду. Зачудо, спор је решен у млинару корист и Фридрих Велики морао је да се одрекне своје намере.

ПИВО И КРУНА

У средњем веку, нарочито у нордијским земљама, пиво је спремно по кућама. То је била дужност домаћице куће и она није могла, а ни смела, да је пре-

несе на другу особу. Ту „почасну дужност“ нису могле да избегну ни саме краљице: за потребе најужег дворског круга оне су саме справљале пиво.

У ОВОМ БРОЈУ:

ПОДВИГ ПОД КОСМАЈЕМ
НАЈМАЊА ДРЖАВА
ШТА? КАДА? ЗАШТО?
СТАРАЦ У МОРУ
АРКТИДА
ПРИЧА
ШАХ
АНЕГДОТЕ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА
ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

Кроз нашу
земљу

АЈДОВШЧИНА

Мало градско насеље Ајдовшчина налази се у југозападном делу Словеније. Од Ајдовшчине према југу шири се плодно дно Випавске долине, а према северу стрме стране планине Трнавски гозд. У плодној долини Випаве, коју Словенци називају Випавско, налазе се пашњаци бујне траве, а према Трновском гозду су њиве, виноград и воћњаци. Кроз Ајдовшчину протиче поток Хубељ. Настаје од јаких крашких извора под Трновским гоздом, а после тока од три километра улива се у Випаву.

Ајдовшчина лежи на половини пута од Постојне, преко превоја Раздрт и варошице Випаве до Нове Горице. С овим градовима Ајдовшчина је повезана асфалтним путем, којим из Италије према Постојни, Љубљани и осталим деловима наше земље струји у току туристичке сезоне велики број туриста. Они готово редовно свраћају у Ајдовшчину те се овај градић све више афирмише као место транзитног туризма.

Захваљујући лакој проходности Випавска долина је била насељена још у време кад су Римљани владали овим делом наше земље. На месту данашње Ајдовшчине постојао је утврђен римски град. Остаци старих градских зидина очувани су све до данас. У средњем веку Ајдовшчина стагнира у развоју и тек у прошлом столећу добија обележје трговачко-занатско-управног центра Випавске долине. Тада су изграђене прве

ПОГЛЕД НА АЈДОВШЧИНУ.

пилане и ткачнице, Ајдовшчина тада потискује оближња насеља Криж и Випаву. Данас у Ајдовшчини живи око 3.500 становника. Од тога највећи број запослених ради у индустрији. Користећи шумско богатство околних плани

на Трновског гозда и Хрушице развила се јака дрво-прерађивачка индустрија са преко 700 радника. Плодна Випавска долина, један од наших већих воћарско-виноградских рејона, представља солидну основу за индустрију

воћних сокова, воћних конзерви и ликера.

За Ајдовшчину је везан један од најзначајнијих датума народноослободилачке борбе. Петог маја 1945. године у Ајдовштини је проглашена прва народна влада Словеније.

КРАТКА СРЕЋА

Када је добио акт да је премештен с положаја управника затвора у бразилском граду Порто Алегре, пуковник Дутра је отворио врата свих ћелија и позвао затворенике на побуну. Затвореницима није требало два пута рећи. Са-

мо, весеље им није дуго трајало. Власти су упутиле у затвор 300 полицајаца који су за кратко време завели ред. Затвореници су се погужени вратили у ћелије заједно са својим новим колегом — бившим управником затвора.

АНЕГДОТЕ

ДУПЛА ПРЕСТАВА

На премијери комада „Миш“ од Пајера, Дима-Син рече глумцу Коклену:
— Пајер данас приказује две ствари: на сцени „Миша“; а у гледалишту — Свет који се досађује.

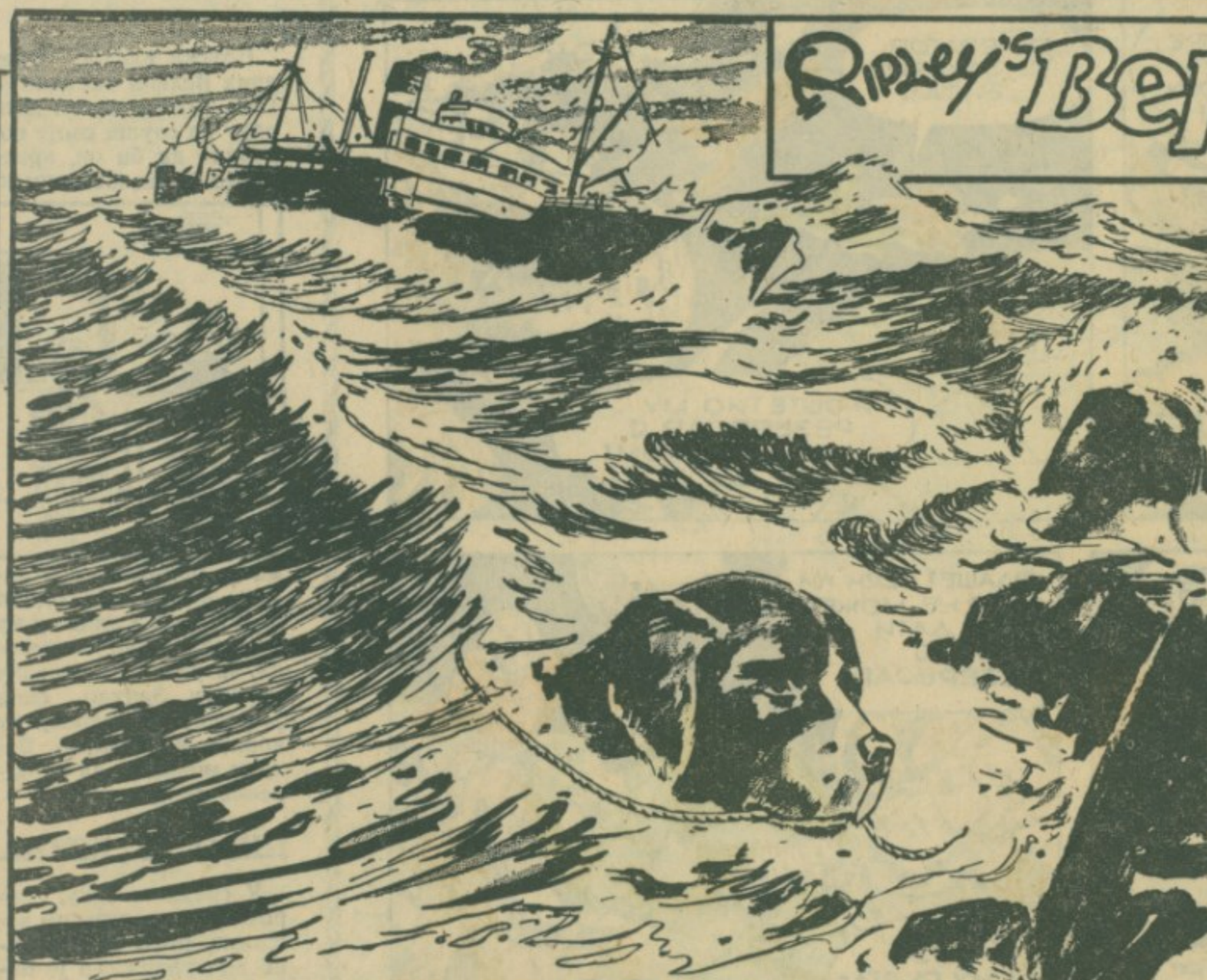
ОДГОВОР ТИНА

Неки познаник после жучне полемике са Тином Ујевичем у „Москви“ рече му:
— Ти се тако неозбиљно понашаш да твој имену Август недостаје само оно „глупи“ па да свет о теби има праву слику.
— А теби недостаје име Август, па да ствар буде у реду.

ПИСМО СИНУ

Цицерон је често писао своје сину Марку који је боравио у Атини где је слушао чувене беседнике и филозофе. Једно писмо Цицерон је овако завршио:
— Кад си већ отишао у Атину да слушаш велике мудраце, срамота би била да се вратиш празан не научивши ништа. То би требало да имаш на уму.

ПАС КОЈИ ЈЕ СПАСАО 92 ЖИВОТА!

КАДА СЕ ОБАЛСКИ ПАРОБРОД „ЕТИ“ ОД 414 ТОНА НАСУКАО НА ПОДВОДНО СТЕЊЕ КРАЈ ЊУФАУНДЛЕНДА И ПОЧЕО ДА ТОНЕ, ТАЛАСИ СУ БИЛИ ТОЛИКО ВЕЛИКИ ДА СЕ НИ СПАСИЛАЧКО УЖЕ НИЈЕ МОГЛО ДОБАЧИТИ ДО ОБАЛЕ, НИТИ СЕ СПУСТИТИ ЧАМЦИ ЗА СПАСАВАЊЕ, А НИЈЕДАН ЧЛАН ПОСАДЕ НИЈЕ СЕ УСУДИО ДА ОТПЛИВА ДО ОСТРВА!
УЛОГУ СПАСИОЦА ОДИГРАО ЈЕ ЈЕДАН ЊУФАУНДЛЕНДСКИ ПАС КОЈИ ЈЕ СА УЖЕТОМ У ЗУБИМА ДОПЛИВАО ДО ОБАЛЕ!
ПОСАДА ЈЕ ПОМОКУ ЊЕГА И ЈЕДИНЕ СТОЛИЦЕ ИЗВУЧЕНА НА КОПНО! /10. XII 1919/

СВРАКА

ЧИЈИ ЈЕ МУЖАК УГРИЧУ БРЗО ДОБИЈА НОВЕ „УДВАРАЧЕ“ КОЈИ СЕ ОДМАХ ОКУПЕ ОКО ЊЕ И ТЕЛА МРТВЕ ПТИЦЕ

ЈАВОРИ КОЈИ СЕ „ЉУБЕ“

МОГУ СЕ ВИДЕТИ У ОАДЗУ /ШКОТСКА/

ПЕКИНГ-ЧАСОВНИК

У ЈЕДНУ ПЕКИНУ КРАЈ ФОНТЕТОРБА /ФРАНЦУСКА/ ВОДА НАВИРЕ ТАСНО 36 МИНУТА И 36 СЕКУНДИ, ЗАТИМ НЕ ТЕЧЕ 32,5 МИНУТА А ОНДА ОПЕТ ПОКУРА — И ТАКО БЕК 1.000 ГОДИНА!

ТЕЖАК ИСПИТ

КАДА ЈЕ ЕНДРЈУ МИДЕР ЗАПРОСИО ОД КАПЕТАНА РОЗБЕНА РАСЕЛА, ИЗ ЕДИН-БУРГА /ОХАЈО/, РУКУ ЊЕГОВЕ КЕРКЕ, ОВАЈ ЈЕ ЗАХТЕВАО ОД МЛАДИКА ДА ДОКАЖЕ СВОЈ КАРАКТЕР ТИМЕ ШТО КЕ ПОКИ С ЊИМ У ЛОВ НА КИТОВЕ КОЈИ ЈЕ ТРАЈАО 54 МЕСЕЦА!

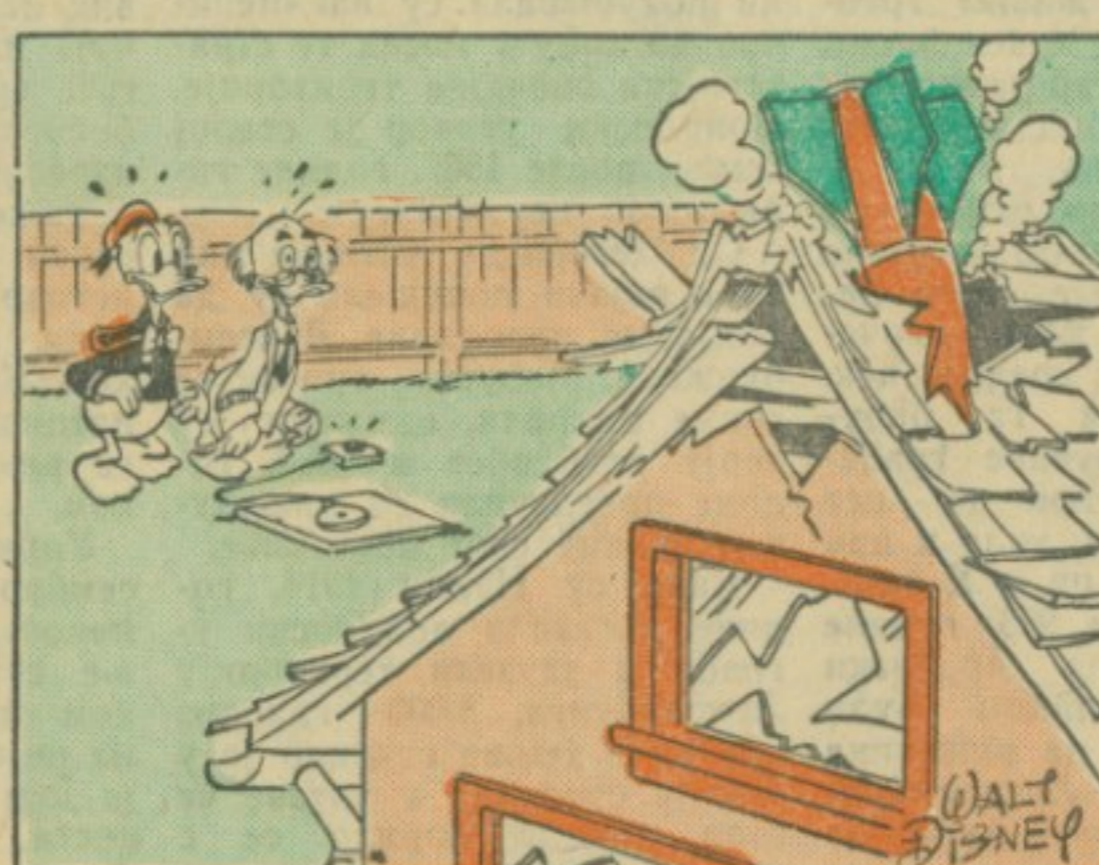
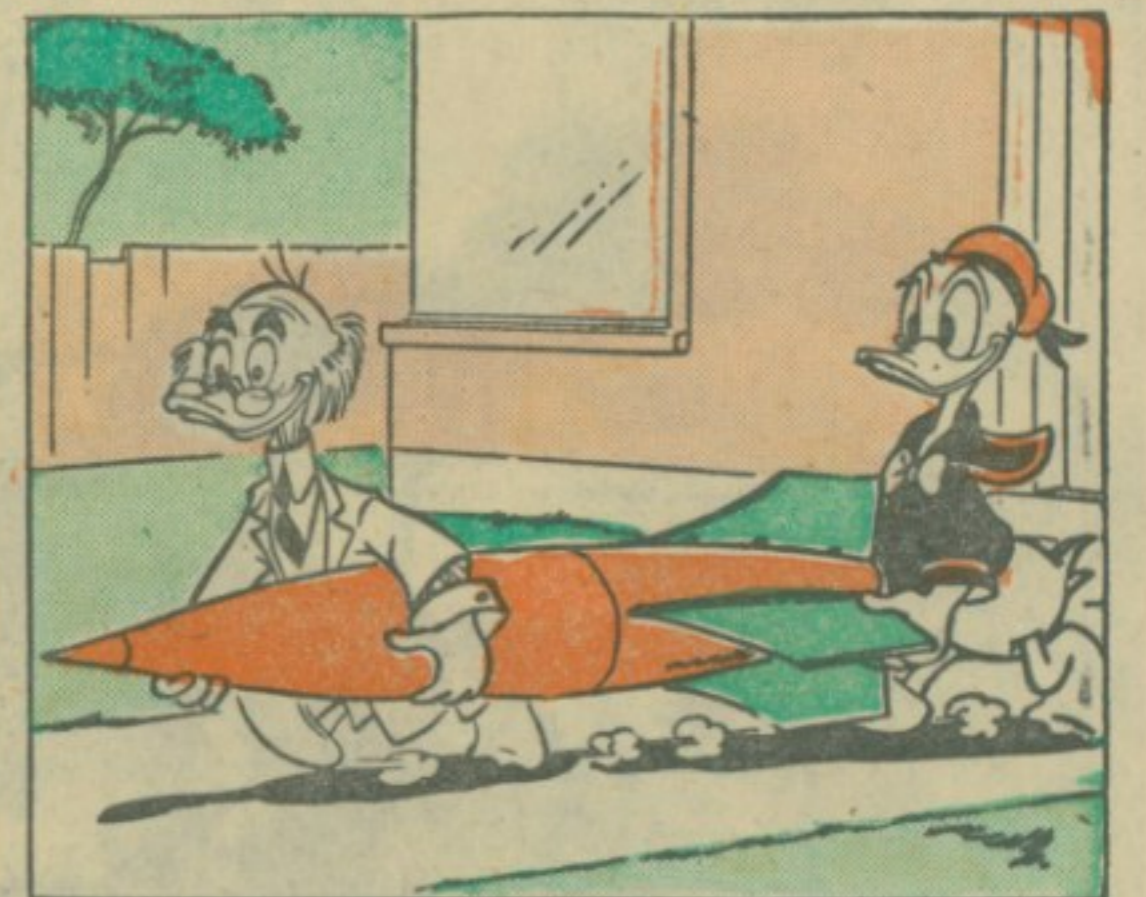
ДВА ПЛОДА ПАРАДАЈЗА

ЈЕДАН У ОБЛИКУ КРУШКЕ А ДРУГИ БЕКЕ ТРЕШЊЕ-УЗРЕЛА СУ НА ЈЕДНОЈ ПЕТЕЉЦИ У ВРТУ ВИЦИ ДАНТЕЈИ У ИСТ НОРТПОРТУ /САД/

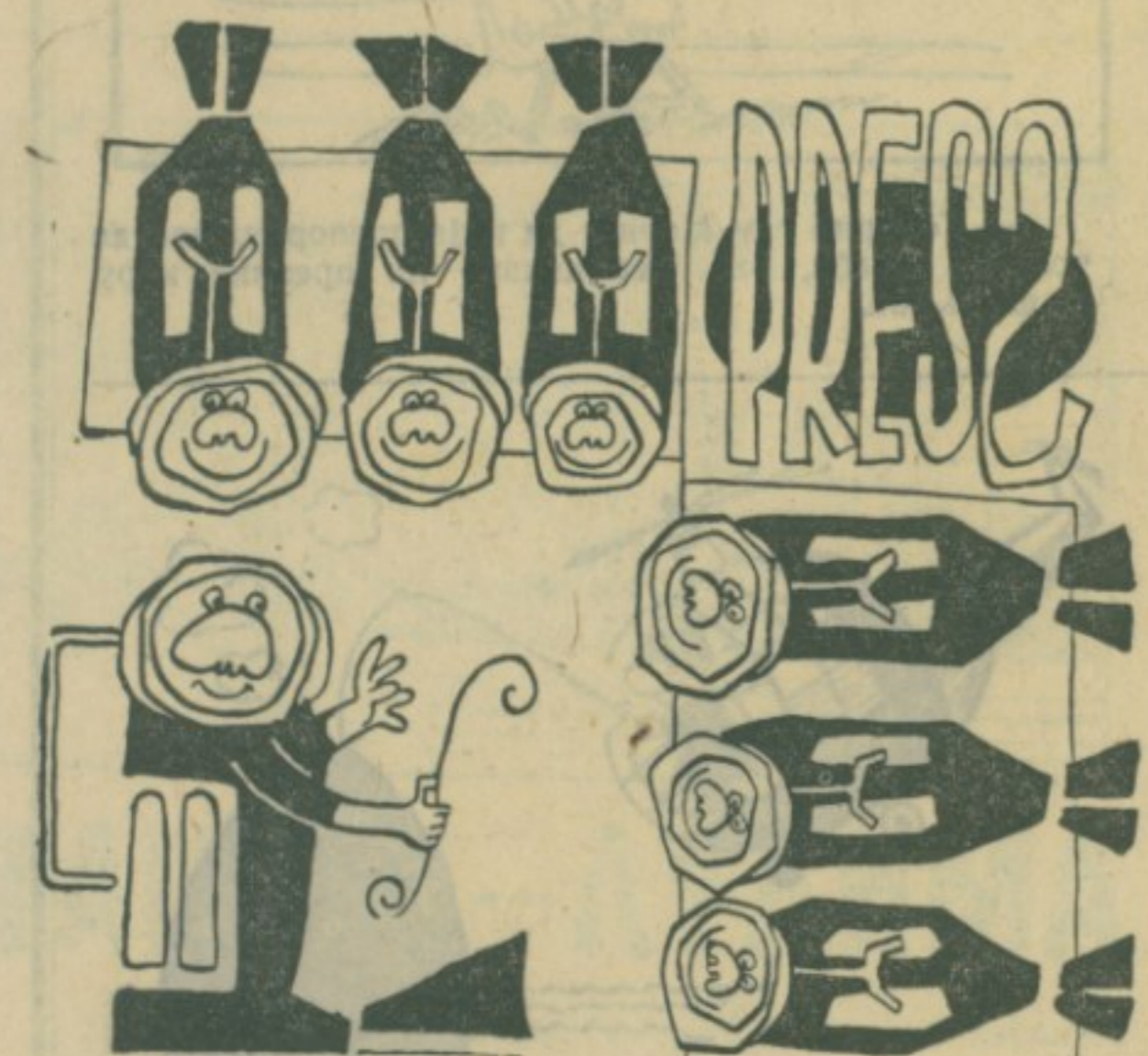

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

ЈУБИЛЕЈ ПОД ВОДОМ

На овом састанку све је било необично. Тридесет спортиста са перајима и маскама спустило се четвртог новембра прошле године испод водене површине базена Дома спорта у Хелсинкију. Свечано су заузели места на дну.

Састанак је отворио председник савеза Ило Слами. Микрофон монтиран у његовој маски, десетине метара кабла и остале подводне и надводне инсталације послужили су као одлично средство везе са гледаоцима на трибинама базена.

Састанак је трајао један час. Имао је свој дневни ред као и гласање на крају. Није прошло ни без фоторепор-

терских „блицева“ и интервјуа. Међутим, како су дискусиие одржане испод воде многи репортери који нису послушали организаторе и ни су се снабдели подводном опремом, остали су „кратких рукава“.

После званичног дела јубилеја, његови су се учесници такмичили у проналажењу „блага“. На дну базена бачено је сто новчића од пет пенија а најављено је да ће за победника бити проглашен онај ко скупии највише новчића. Рекорд је постигао спортиста који је судијској комисији показао десет новчића. Њему је уручена награда: сви такмичари дали су победнику све што су покупи-

ли. Али, онда је на снагу ступио закон. Вредности нађене или које се налазе под водом сматрају се својином државе. Победник је био принуђен да се одрекне награде у корист државне касе!

»ТРЧИ АКО ХОЋЕШ ДА ЖИВИШ!«

У Новом Зеланду све је више следбеника познатог атлетског тренера Артура Лидјарда. Као што је познато он заступа тезу да трчање треба да постане „средство борбе против инфаркта срца“, другим речима да се трчање користи као масовно средство за заштиту здравља. Недавно је у Новом Зеланду основан клуб, чији је почасни председник Лидјард, човек који је као своје гесло изабрао речи: „Трчи ако хоћеш да живиш“. Чланови клуба су подељени у две групе: „тркаче“ и „јоге“. Први трче да би учествовали у такмичењима, постигали добре резултате и борили се са тако чувеним атлетичарима, пуленима Лидјарда, као што су Шнел и Халберг. Јоги, пак, немају другог циља осим „радости у животу, задовољства у одмору после рада“.

Ево шта о томе пише из Окленда дописник италијанског листа „Спортске новине“:

„Касно увече на улицама града, на стазама паркова и башта могу се видети групе тркача. Људи трче већ према свом карактеру, неки хаскајући међу собом, док други ћутке праве круг за кругом. Увече град личи на стадион. Покрет Лидјарда је одушевљиво многе. И зато неће бити

Све је било необично на овом свечаном скупу са једним изузетком: јубиларна вечера финског подводног савеза организована је ипак за свечаним столом „на суву“.

нимало чудно ако и даље на тркачким стазама целог света видимо истакнуте атлетичаре са Новог Зеланда“.

НАЈБРЖИ ДЕДА

У Бад Брикену у Западној Немачкој одржана је трка за најбржег деда. Пале су велике опкладе ко ће најбрже да пређе стазу од 5000 м. Победник је био деда Гриневалд из Каизерлаутерна, који је победио са временом од 18,18 минута.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква

Боље од
рибе...

Влаја отишао са Оливом на купање. Сеукао се и скочио у воду, а када се испукао Олива му рече:

— Нисам знала да тако добро пливаши, дивно, као риба...

— И боље — рече поносно Влаја — ја умет да пливам на леђима, а риба то не уме.

Чим дође...

Паја телефонира:

— Чика Баја, овде Паја, јесте ли ви то?

— Јесам, шта желиш?

— Треба ми 5.000 динара, на вас молим да ми позајмите.

Веза се није прекинула, али Паја за неколико тренутака с друге стране жице није ништа чуо него „хм, хм“, и најзад влас:

— Чим дође чика Баја, рћи ћу му да сте за тражили.

Чек да се
смрзне

Напољу зима. Мики пролази журно улицом снази Перу Ждеру како стоји и гледа у земљу.

— Замто ту стојиш? Зар на овој хладноћи од 16 степени испод нуле немаш паметнијег посла него да блештиш у асфалу.

Морам. Разбио сам фламу пива и сад чекам да се смрзне па да је однесем кући.

Поја ловац

— Кад сам био ловац — прича Паја — кренем једног дана у лов и тек што сам ступио у шуму, наиђох на мртвог зеца.

— Заиста необично — рече Поја — нисам знао да и зечеви врше самоубиство.

Лакно је теби

Пера и Поја отишли на излет. Међутим Поја види да је Пера нерасположен, па му рече:

— Не разумем замто си овде нерасположен. Изгледа да ти је досадно, а баш је овде дивно...

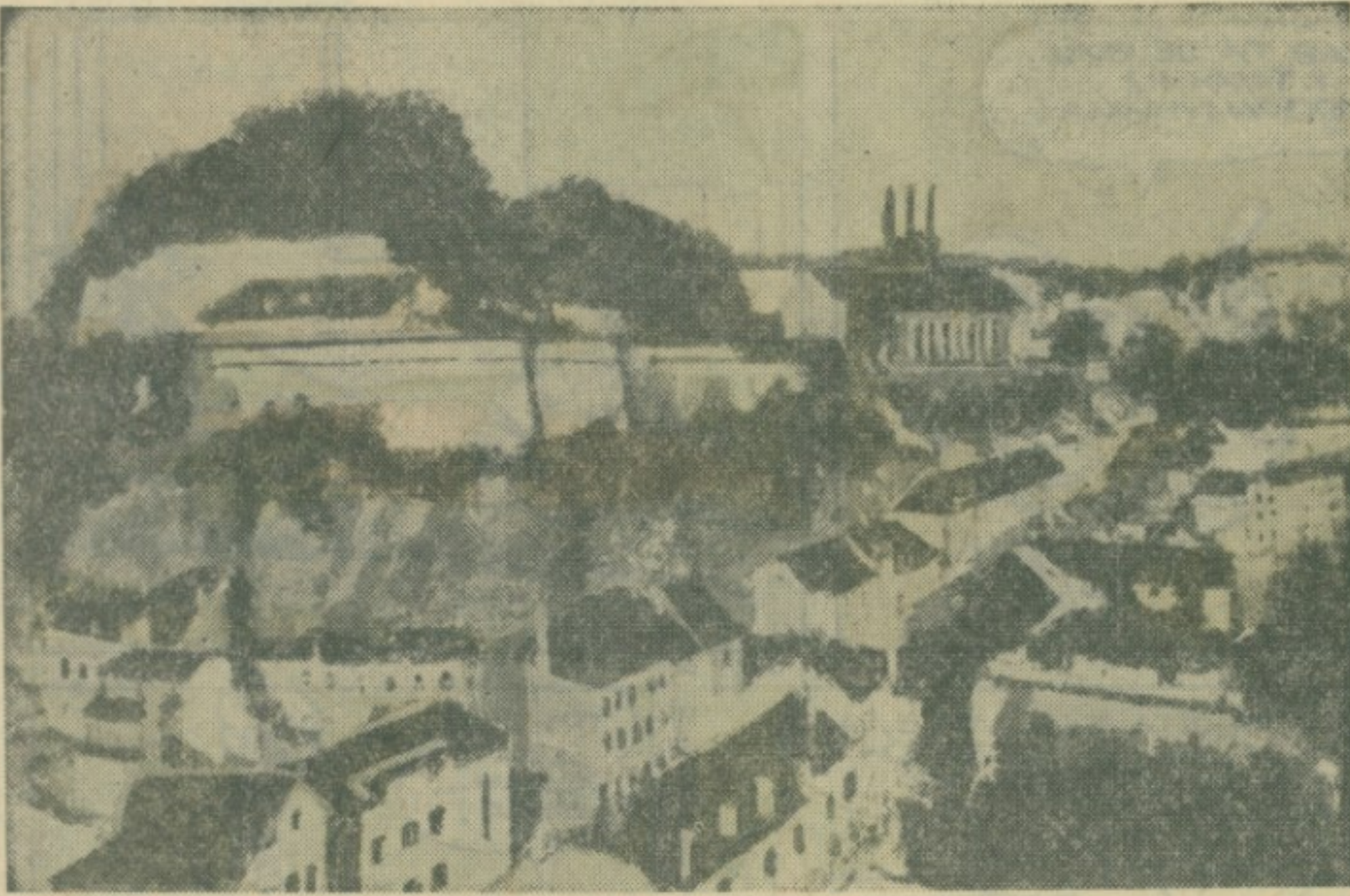
— Лако је теби — одговори Пера. Ти си овде са мном, а ја са тобом.

Лек за болест
спавања

— Паја отишао лекару и каже:

— Имам толико посла али стално ми се спава. Имате ли некакав лек против спавања?

— Чим вам се задрема, а ви одмах почните да рачунате колико сте коме дужни.

НАЈМАЊА ДРЖАВА

Луксембург је једна од најмањих држава на свету. Међутим, у тој малој земљи бројних противуречности живе грађани који остварују значајна достигнућа у привреди, култури и спорту. На површини од 2.586 квадратних километара живи 230.000 становника. Луксембург је јака индустријска земља. Тешка металургија је главна привредна грана која земљи доноси годишњи приход од 600 милијарди старих динара и чини 75 одсто националног дохотка. Незапослених нема. У целој земљи било је у јулу 1965. године свега десет незапослених.

Луксембург је јака индустријска земља. Тешка металургија је главна привредна грана која земљи доноси годишњи приход од 600 милијарди старих динара и чини 75 одсто националног дохотка. Незапослених нема. У целој земљи било је у јулу 1965. године свега десет незапослених. Главни град носи исто име као и држава. Мада има свега 80.000 становника, Луксембург није провинцијска варошица, већ врло модеран град са авенијама, лепим грађевинама и живим трговачким центром. Чувен је симфонијски оркестар радио Луксембурга, један од најбољих на свету. Чим се путник отисне од градске периферије модерне престонице, после свега неколико минута хода, неочекивано улази у средњи век. Са свих страна га окружују добро очуване грађевине старе четири до пет столећа, замкови, куле и цркве из XIV, XII, XI и X века. Луксембург је 963. године основао Сигфрор Арденски који је са шацином људи изградио замак на рушевини ма римске куле Лусилинбурхук. Ово средиште је убрзо ојачало тако да је неко време било главни град и престоница Европе. Велико војводство, на чијем се челу и данас налази велики војвода Жан, било је

у току векова изложено безбројним инвазијама, али је до данас сачувало своју независност. Шпанци, Холанђани, Французи и Аустријанци покушавали су наизменично да дођу у посед те стратегијски значајне територије. Лондонски уговор је старој земљи после 1867. године гарантовао неутралност. Од Цезара до Хитлера многи освајачи покушали су да подјарме непокорне Луксембуржане. Међутим, они су се свима одупрли, одржали су своју особеност и 1963. године прославили су хиљадугодишњицу свог постојања. Када су Немци 1914. године погазили лондонски уговор и заузели територију Луксембурга, 3.000 грађана ове мале земље ступило је у Легију странаца и читаве четири године борило се с одушевљењем против мрског непријатеља. Крај рата преживела су само 372 борца. Немци су поново извршили инвазију Луксембурга 1940. године. Забрањени су

употребу француског језика који је званични језик земље, прогласили су Луксембуржане поданицима Рајха и силом су их регрутовали у Хитлерову армију. Породице оних који су се одметнули од Немаца биле су изложене суровим малтретирањима и мучењима. Па ипак, Луксембуржани су горда чела казали немачком окупатору „не“. Први општи штрајк у окупираној Европи против анексије и присилног регрутовања одржан је 1942. године у Луксембургу. Побуна је сурово угушена и 27.000 Луксембуржана одведено је у казнене јединице и депортирани у логоре.

Спокојна и тиха жупа Луксембурга постала је 1945. године поприште једне од најжешћих битака другог светског рата. У великој немачкој контраофанзиви у шумама Ардена погинуло је 10.000 немачких и 9.000 савезничких војника.

Луксембуржани су доброћудни, ведар и љубазан народ. С обзиром да се налазе на средокраћу више европских цивилизација постали су један од најобразованијих народа истанчаног укуса. Луксембург је једна од ретких тројезичних националних заједница. Званични језик је француски, али је већина чланака у новинама писана на немачком. Текући језик народа који се најчешће чује на улицама је лецебургтеш, средњонемачки дијалект богато зачињен француским изразима и речима. Луксембуршке новине су једини листови на свету у којима се истовремено пише на два језика, немачком и француском. Упоредо са двојезичним написима појављују се многе рекламе на лецебургтешком.

Упркос томе што у Луксембургу не постоји неписменост, а просечно образовање становника је на високом ступњу, цела земља нема ниједног универзитета. То је још једна од противуречности мале земље. Заузврат Луксембург има јединствену четворјезичну европску школу у којој се наставља обавља на француском, немачком, италијанском и холандском језику.

АРКТИК СЕ ШАЛИ

Становници једног малог насеља изгубљеног у арктичким просторима открили су у позну јесен недалеко од свог села велико узвишење. „Какво је ово чудо? — чешкали су се по затиљку старци. — Ту је доскора земљиште било равно. а сада... Откуд та грба?“

Узвишење је стајало целе зиме, с доласком лета почело је да се смањује а у јесен га уопште није било. Али, тек што је наступила позна јесен — опет је порасло. И опет је имало исти облик и величину као претходне године.

Научници нису одмах могли да открију тајну загонетног „полашања“ узвишења. Али су је ипак открили. Наиме, на том месту био је један мали подземни извор. У топлим месецима вода из извора разливала се испод површине земље топећи снег и лед око

њег. У позну јесен мало подземно језеро, стиснуто са свих страна смрзнутом земљом, и само би се замрзло.

Да ли вам се икад догодило да оставите на мразу боцу с водом? Смрзнута вода увек разбија боцу. У овом случају улогу боце играло је околно смрзнуто земљиште. Лед није могао проваљати ни у страну ни надоле и зато је набурио, дизао се изнад околног терена, одижући са собом танак слој смрзнутог тла заједно с жбуњем и два-три танка арктичка дрвета. Лети се ледена грудва топила и узвишење се смањивало да би крајем лета потпуно нестало.

То је само једна од шала арктичких мразева. А на северу наше полулопте таквих „шала“ има много.

БОЈИТЕ ЛИ СЕ ГОЛИЦАЊА?

Бојите се? Или се, можда, смејете? Голицање не изазива увек смех нити сви људи реагују на њега. Уосталом, шта је голицање уопште?

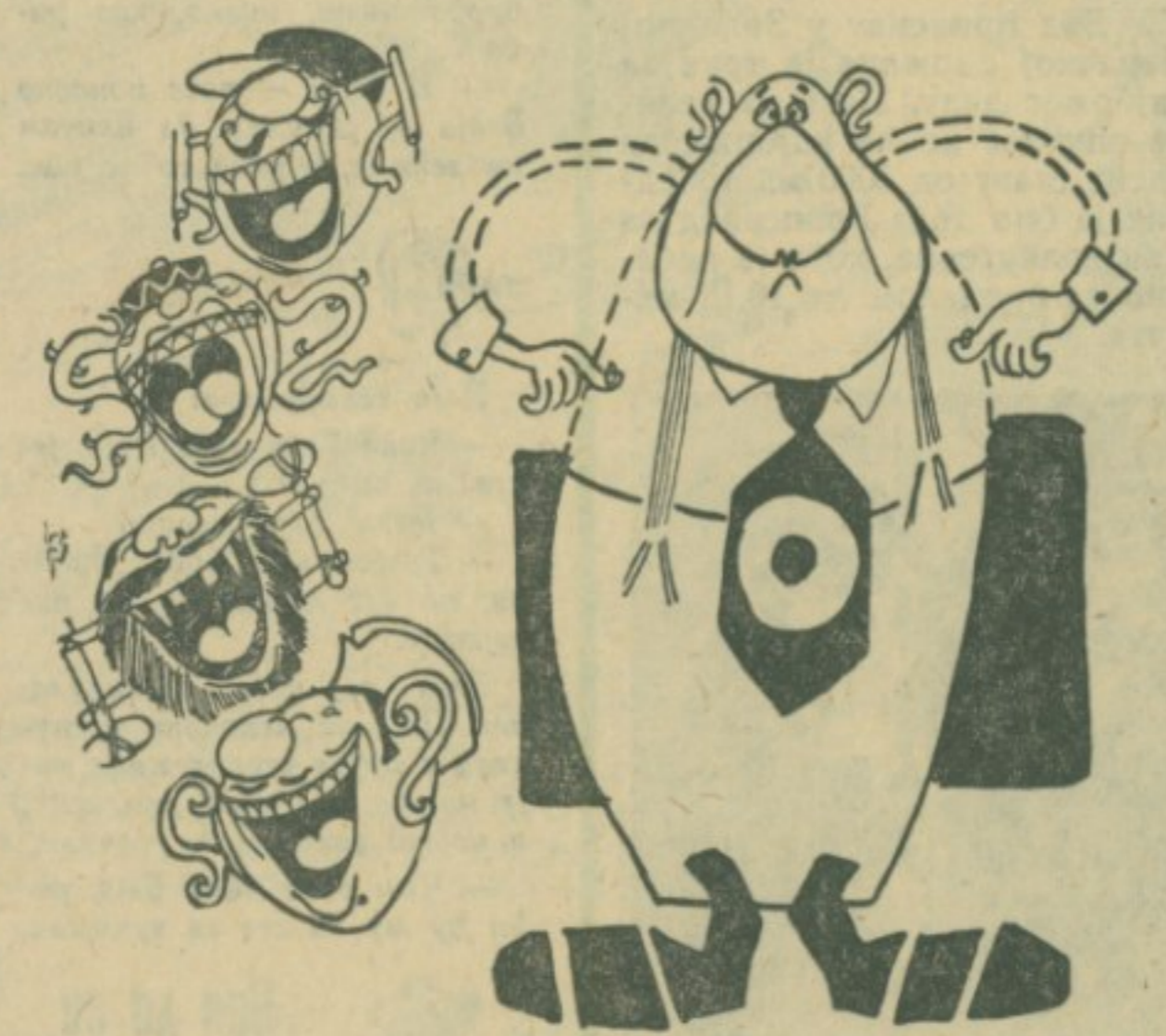
Готово од памтивека лекари размисљају о узроцима различитог реаговања на голицање. Постоји, на пример, мишљење да се по осетљивости на голицање може судити о степену самоконтроле појединих особа. Некад је голицање помагало човеку у његовој борби за одржавање живота. Мање које су покривале тело нашег преинског претка упозоравале су га на опасност: оне су биле нека врста његовог радара. Чак и најмања таласања ваздуха он је осећао преко маља на кожи. Лако голицање ветра упозоравало га је на промену времена приближавајуће какве животиње или на напад роја инсеката. Голицање је опомињало, будило његову опрезност. Кад се нађете на селу, зауставите се и посматрајте, на пример, краву. Још пре што се обад спусти на њу она подрхтавањем коже и махањем репа отера инсекта и не погледавши у том правцу.

Тако је и наш далеки предак, опоменут голицањем, био спреман да дочека напад. Ако би такав „позив на узбуну“ стизао нагло и сасвим неочекивано, долазило је до

попуштања нерава што се изражавало нападом смеха.

Група лекара Чикашког медицинског центра под руководством доктора Капецка проучавала је реаговање људи на голицање. Ево резултата њихових проучавања. Мада се обично сматра да муш-

беби лако голицате пете. На њеном лицу одмах ће се појавити израз незадовољства. Ако не престанете, беба ће почети да плаче: она протестује иако још не зна шта изазива тај непријатан осећај. Беба од шест месеци већ разликује на ком месту на-

карци лакше подносе голицање од жена, они га се у ствари боје исто толико, ако не и више. Тачно је, међутим, да су старе особе неупоредиво мање осетљиве од младих. Деца различито реагују на голицање: понека се са уживањем смеје, понека беже, а понека га сасвим мирно подносе. Пробајте да сасвим малој

стаје непријатан надражај и покушава да се спасе од прстију који је голицају.

У четвртој години реакција се мења. Дете покушава да докучи зашто га голицају. Ако се с њим играју оно не плаче већ се смеје. Сазнање о непостојању опасности иза

зива смех, а ако тог сазнања нема голицање рађа немир и страх.

Одрасли могу лакше да контролишу своја осећања. Али, и то само до извесне мере јер не каже се узалуд да се од голицања може и — умрети.

На нашој хуманој планети није мало грађанских судова који су примењивали мучење помоћу — голицања. У Кини су, на пример, осуђеном премазивали голе табане медом и пуштали неку животињу да лиже слатку лепљиву послатицу. Таквим јадницима сигурно није било до смеха.

Голицањем се не може надокнадити недостатак хумора. Лекари су утврдили да чо век може да се смеје сопственим шалама и анегдотама, али се голицајући самог себе — не може насмејати.

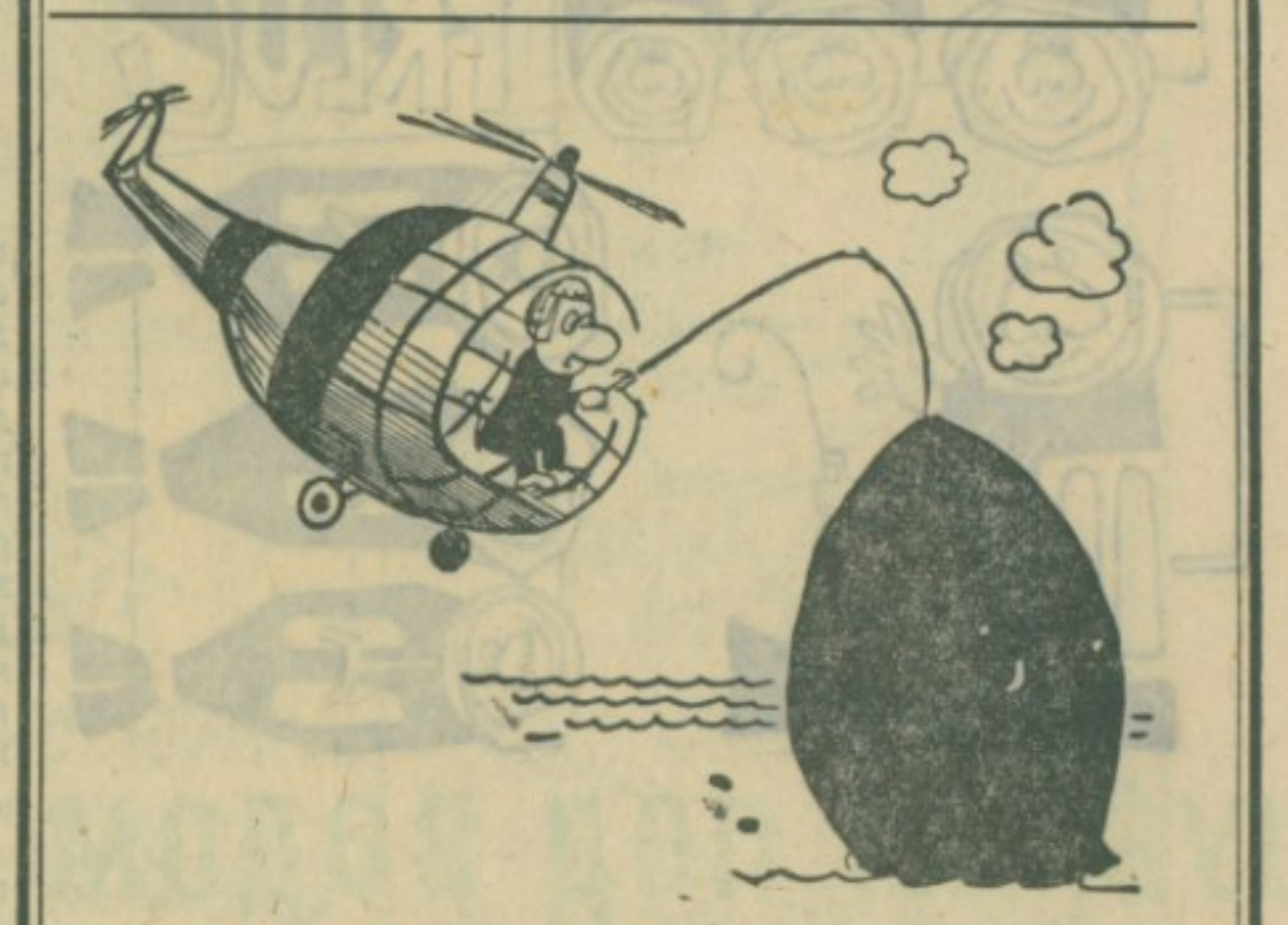
Кад би сви...

Светска здравствена организација упутила је недавно апел свим земљама света. „Сваки човек треба да убије једног пацова!“ Разлог: последњих година пацови се све више размножавају и наносе велике штете. Тако, на пример само штета коју учине пацови у Француској износи више милијарди франака. Индонезанска влада је због тога издала пропис којим се наређује свима онима који хоће да ступе у брак да обавезно донесу по 25 пацовских репова.

ХУМОР

— Говорио сам Марији да није препоручљиво да толико ослаби, али она никако да прекине куру мршављења.

— Ко ме само наговори да пецам рибу из хеликоптера!

— Келнер, молим вас једно бело вино и шприцер.

ШТА?

БРАНА — НОМАД

Брана на Целами, притоци реке Инд, заиста је необична. Два реда гумених врећа напуњених водом — ето читаве бране. Цакви поређани један уз други преградилу су реку и вода из ње потекла је старим коритом — што је градитељима и било потребно.

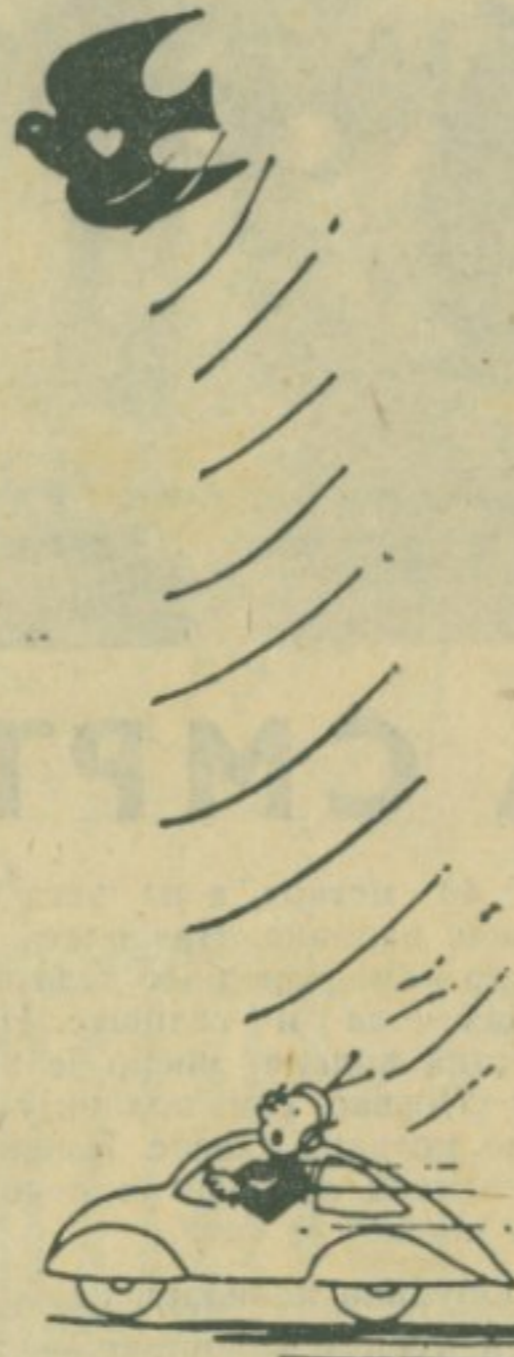
Проћи ће неколико година, хидроцентрали на реци Целами биће завршена а гумена брана преселиће се на ново место, изнад реку. Економично и дугочељно.

ДОМАЋИ КАТАПУЛТ

За оне који ујутро одбијају да устану измислили су духовиту нараву. Лежај је повезан с катапултом, а катапулт с будилником. Чим будилник зазвони лежај „истреса“ на под љубитеља јутарњег спавања.

Лежај-катапулт конструисан је у Немачкој.

ТАЈНА ОБИЧНЕ ГЛИНЕ

Још веома давно људи су научили да искористићавају ту неистовитност каолина. Археолози су приликом ископавања налазили комаде глинених посуда и плочица који су споља били покривени танким слојем сјајне боје. Тајна је била одгонетнута и одговор једноставан: посуде нису премазиване бојом већ раствором глине чије честице нису биле веће од хиљадитог дела микрона.

Стари народи, разуме се, нису имали хидроциклоне, машине које сортирају каолин према величини његових честица. Први хидроциклон био је примењен у индустрији хартије где се гладак папир добија на тај начин што се покрива изванредно тешким слојем каолина.

Стари мајстори сортирали су глину користећи неједнаку брзину таложена њених честица различитих по величини.

Два штапића од каолина — исушене порцуланске глине — могу на изглед да буду потпуно једнаки. Али, један је крт и лако ће се поломити, а други је чврстији. Ломљиви штапић начинен је од каолина чије честице имају у пречнику од 2 до 60 микрона, док су честице у тврђем штапићу мање од два микрона.

СА ОВЕ СТРАНЕ

У соби стоји телевизор. Телевизија преноси финалну утакмицу Канаде и Совјетског Савеза. Скупљило се много љубитеља овог спорта и једни другима заклањају екран.

Али, ускоро ће бити другачије.

Амерички инжењери већ су конструисали телевизор који има екран с две стране.

НОВОСТ СА МЕНДЕЉЕЈЕВЉЕВЕ ТАБЛИЦЕ

Совјетски и чехословачки физичари провели су готово две године трагајући за сићушним делићима новог елемента. Дане и ноћи преседели су у лабораторијама да би одгонетнули тајну добијања новог хемијског елемента.

Најзад, успех! Елемент који по Мендељејевљевој табlici носи редни број 104 заиста постоји. Научници су успели да утврде његово средство са осталим елементима таблице, а такође и његов век коинтраје свега 0,3 секунду.

СВИ ПУТЕВИ ВОДЕ У РИМ

Тако су говорили још стари Римљани. У центру старог Рима стајала је купа обложена позлаћеном бронзом и на све стране од ње разилазили су се каменом плоччани путеви. Тим путевима стизала су у престоницу богатства из безбројних римских провинција.

И до наших дана остао је добро сачуван Трајанов пут. Њиме су из подунавских земаља догонили у Рим стада племените стоке.

На изградњу Трајановог пута морало се утрошити много средстава и снаге — судећи бар по томе што је у част његовог завршетка ископан нов новац. На неким новчићима представљен је бог путева поред точка од двоколице и с натписом „виа Трајана“. Латинска реч „виа“ сачувана је, између осталог, и у називу вијадукт који означава део обичног или железничког пута изнад какве клисуре или понора.

КАДА?

СТАРАЦ У МОРУ

Сваки прави ловац машта о томе да у шуми сретне медведа. Сваки гњурац сања о сусрету — са октоподом.

Често сам на дну мора срећо као паукове мале октопде али правог, великог као пласт сена, о каквом причају стари искусни рибари, нисам никад видео — почео је своју причу Сергеј Сарханов, совјетски гњурац сећајући се свог тромесечног боравка на обалама Јапанског мора.

И најзад, жеља ми се остварила.

Било је вече. Сунце се пробјило кроз уски усок клисуре обливало море црвенкастом светлешћу и постепено залазило за брежуљке. Небо је тамнело, тамнело је и морско дно...

Пливао сам с перајима и маском на лицу око источног рта острва. Ту се обала окрмно спуштала у воду. Потпуно одсечена стена настављала се испод површине још десет метара и завршавала шљунковитом стрином.

Вечерње сенке лежале су на води и због њих се камена стена није јасно видела. Пливао сам право према њој. Свада сенке, густе и хладне. Само се испод мене, на дубини, беласао шљунак.

Изгледало је да сам право према мени испливала

је још тамнија сенка. Испливала су и зауставила се два црна опрезна ока.

Очи су биле пљоснате, полупокривене белим очним капцима.

Нисам одмах схватио да се већ налазим крај стене и да то на мене гледа октопод: налазио се у пукотини.

Узмакао сам: толико ми се октопод учинио велик. Гледали смо се.

Да ли је вода постала светлија или су ми се очи привикле на полумрак, тек почео

сам боље да разазнајем.

Октопод је сав био у ситним белим наборима. Тело му се час ширило а час смањивало. Дисао је.

Једва приметна струја носила ме је поред стене. Махнуо сам рукама да би се одржао у месту.

Октопода је то уплашило. Његови краци, расплнати на стени, докренули су се. Почели су да клизе и скупљају сви истовремено, као по команди. Тело му се грбило, надувавало. Бели кружићи сисаљки

кретали су се заједно с крацима, светлцуали и гасили се када би октопод подвлачио краке под себе.

Најзад је октопод престао да расте у висину, расплинуо се, окренуо леђа надоле и клизнуо из пукотине. Пливао је натрашке, као медуза, ширећи и скупљајући тело и избацујући воду из себе.

Узмакао сам. Покретљива многорука сенка за тренутак је нестала и опет се појавила на белом шљунку. Скупивши пипке као у плетеницу, октопод је њима лепо махнуо и, клизнувши с белог шљунка, нестало.

И тада ме је ухватио страх. Безразложан, необјашњив страх. Снажно сам замахао ногама и залпиво према обали. Клизајући се и спотичући о камење извучао сам се из воде. Сео сам на хладно, шљунковито узвишење, покушавајући да се приберем: шта се догодило?

Ништа се није догодило. Октоподи не нападају људе.

Мало-помало и ја сам се умирио, чак сам се и развеселио.

Сад знам: октопод је животиња на свој начин лепа и веома окретна. Он је и добар пливач и добар планинар.

Али, највише од свега изненадио ме је неки мудар, старачки израз његових очију. Дуго сам размишљао: откуд то? И најзад сам схватио. Од борица којима су те очи окружене.

РАДИО У ЈАБУЦИ

Микрофон је прикесен јабуци на грани и он је „чуо“ шум. Значи, у плоду се налази црва или гусеница. „Заражена“ јабука је откривена и њу још неузрету беру с дрвета. Зато ће здрави плодови добити више сока од стабла и грана.

БОЉЕ НО У БИБЛИОТЕЦИ

Сматра се да се књиге најбоље чувају у библиотекама јер се тамо води рачуна о посебним климатским и хигијенским условима.

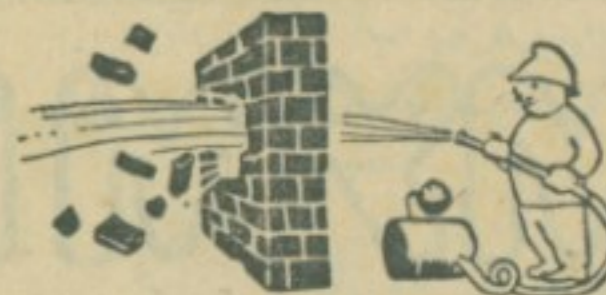
Али ево, пре неколико година на Арктику, недалеко од поларног круга, била је нађена једна књига коју је ту још 1913. године оставила Скотова поларна експедиција. Нађена књига у много је бољем стању од књига из тог времена чуваних у специјалним условима.

ТОНА ЗРНЕВЉА

Пољски миш поједе за годину дана килограм зрневља. Сова која лови пољске мишеве поједе за годину дана око хиљаду ових малих глодара. Значи, једна сова сачува нам сваке године тону зрневља.

Спортисти - веслачи добро познају својство воде: она је мека све док је... не удариш или се ти о њу удариш. Веслачи спуштају весла у воду уз трајаје чиме постижу већу снагу од туривања и повећавају брзину кретања чамца. Ако вода истиче из цеви брзином од 100 метара у секунду, она постаје „тврда“ као челик. То својство воде искористићава се у техници. На пример, млазом воде под великим притиском разбијају се подземне наслаге угља.

ВОДА КАО ЧЕЛИК

БУБАМАРА, БУБАМАРА...

„Бубамаро, бубамаро, донеси ми госте“ — певају деца кад им бубамара слети на руку. И на коју страну бубамара полети, с те стране ће нам стићи неки драг гост — верују деца...

Недавно су научници у Египту посматрали јато бубамара које се протезало 20 километара. Био је то прави црвени облак који је, као пред какву непогоду, потпуно закрило Сунце. Према приближном прорачуну у јату је било око пет милијарди бубамара, то јест један и по пут више но што на Земљи има људи. Замислите да вам одједном стигне толико гостију!

ЛЕКАР — ГЊУРАЦ

Морски лав (врста фоке) повредио је око. Довести „болесника“ у лекарску ординацију није било могуће; морао је лекар да бар привремено, постави гњурац и да операцију изведе под водом.

Операција у великом морском акваријуму у Минјамију, где је морски лав живео са осталим морским животињама и рибама, трајала је 20 минута.

Острво од чисте соли

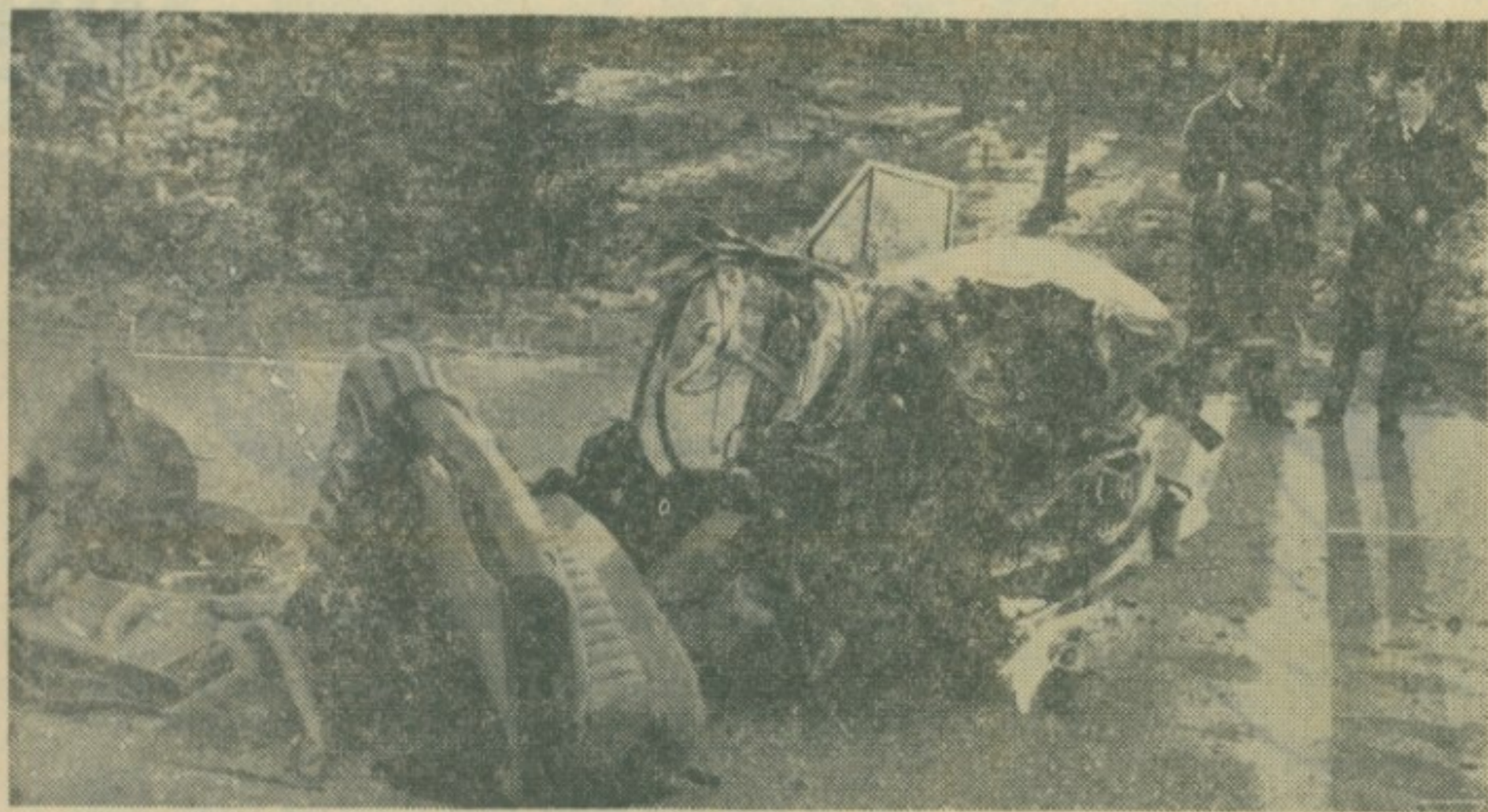
Острво Ормуз у Персијском заливу у ствари је цео купат чисте кухињске соли, везана за морско дно, која се изнад површине мора диже стотинак метара. Острво има у обиму нешто више од 30 километара а настало је још у преисторијској доба као резултат неког тектонског поремећаја. На тврдом неплодном земљишту ништа не расте а у свим изворима вода је јако слана.

СЕБИЧНА МАЧКА

Породица Малоја из северне Италије прихватила је да је њихова крава без икаквог разлога почела да даје много мање млека. Домаћин породице Винченцо наслућивао је да неко крадом музеје

гову краву. Због тога се недавно једне ноћи ушуметла је да је њихова крава без икаквог разлога почела да даје много мање млека. Домаћин породице Винченцо наслућивао је да неко крадом музеје

ЗАШТО?

НЕЋЕ ГА СМРТ

„Аутомобил је јурио 120 километара на час“. Ето толико се још сећа млади Шведанин Ларс Далберг.

После тога настала је празнина у његовом памћењу. Њу је употпунио возач камиона Алан Бернхардсон.

— Ја сам полако возио аутострадом, а он је јурио право према мојим колима. Нисам могао да избегнем несрећу. Све је личило на експлозију бомбе. После судара његов аутомобил је клизнуо још

око 40 метара, а из њега су севале варнице. На цести је остао комад средњег дела његових кола и седиште. Иза остатка волана висео је возач. Позвао сам полицију и увио мртваца у ћебе. Изненада мртвац се подигао и упитао колико је сати.

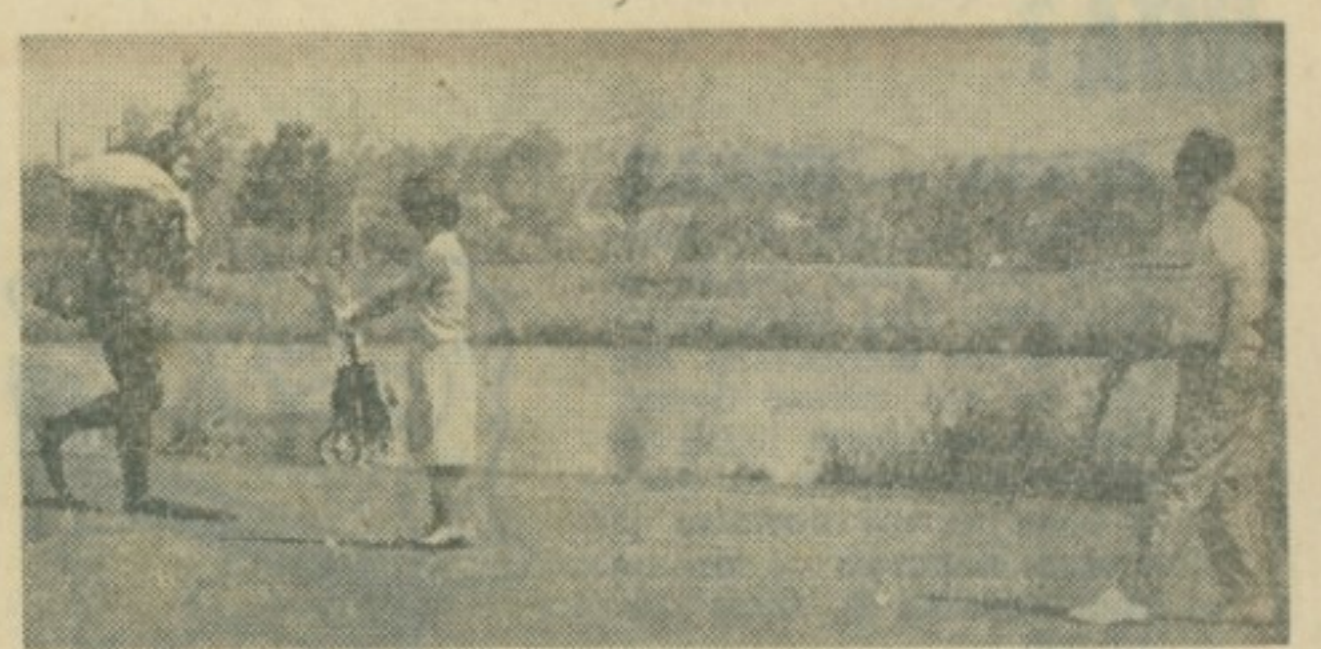
Попуцани капилари на бради и уганут кажипрет — то је све што је овај 21-годишњи срећник задобио у својој несрећи.

Флуорографисање на шкотски начин

Пошто су становници шкотског града Денрија дуже време одбијали да се флуорографишу, општинске власти су решиле да их привуку на оригиналан начин: сваком становнику који дође на снимање обећана је бесплатна срећка. Лутрија предвиђа примамљиве згодитке. Још се не зна каква је био одзив.

ЏИНОВСКИ АЕРОДРОМ

На новом аеродрому Париз — Север биће запослено 50.000 службе, ника према 23.000 колико има досадашњи аеродром Орли, Нови аеродром заузимаће пространство по величини равно једној трећини површине на којој се протеже главни град Француске.

Необична занимања

Херб Ли, студент из Калифорније, три пута недељно облачи одећу човека-жабе и силази у мало језеро које се налази на земљишту једног голф клуба у Лонг Бичу. Његова је дужност да из воде вади голф лоптице. За сваку коју извади добија 10 центи. Месечно Херб Ли извади отприлике 600 лопти за голф а понекад изнесе и коју ципелу, капу или штап, које бесни играчи завитлају у воду.

ИНТЕРВЈУ С ИБЗЕНОМ

Најславнији норвешки драмски писац Хенрик Ибзен није баш волео новинаре а највише је од свега мрзео да даје интервјуе. Приликом првог извођења његове „Норе“ и пошто се у свим нордијским земљама говорило о овом позоришном догађају, почели су да га садељу репортери са свих страна. Али, разговарати с њим било је немогуће.

Уредник књижевно-позоришног листа „Јанусова глава“, који је тада излазио у Норвешкој, такође је замолио Ибзена за разговор. Упорно је долазио, али је Ибзен одбијао да га прими. Коначно је уредник чувеном писцу упутно писмо и замолио га да макар састави листу нордијских писаца који су по његовом мишљењу најзначајнији. После дугог мољакања Ибзен је пристао и кад је уредник, озарена лица, очекујући сензацију за свој лист, отворио

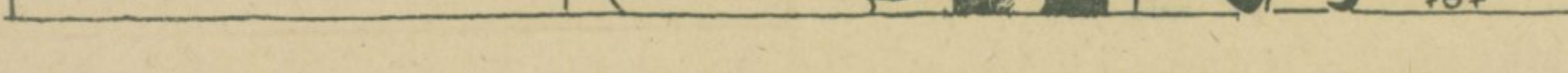
писмо, листа је изгледала овако:

1. Хенрик Ибзен
2. Х. И
3. Х. Ибзен
4. Ибзен, Хенрик
5. Хенрик
6. Ибзен.

Више славних нордијских писаца нема!

Ова мала анегдота о Ибзену постала је, наравно, „шлагер“ листа, сви су се дивили заједљивој шали великог Норвежанина. Тек много година касније уредник је у једном друштву признао да је овај интервју са Ибзеном био новинарска патка коју је сам измислио. Али у то време је анегдота о Ибзену одавно већ прешла у област класицију за свој лист, отворио

МУМИИ И ВАМПИР

Камила уместо дрвета

Ова камила снимљена у који остао, оне испробавају подножју Либанског горја своје планинарске вештине као да мами на пентрање мач на камили! Камила то стрпљиво и мирно подноси — иначе не би била камила.

Казне за аутомобилисте који журе

Мада на друмовима у Гватемали саобраћајне полиције готово и нема, возачи плаћају оштре казне за пребрзу вожњу. Како се то постиже без контроле, радарских и ултразвучних система и полицијских станица? Изум гватемалских саобраћајних органа је једноставан али ефикасан. Кад возач за воланом аутомобила напусти град, добија од саобраћајца картицу са убележеним временом проласка. Ако до следеће контроле којој треба да се јави дође прерано, плаћа казну због пребрзе вожње.

ИДИЛА

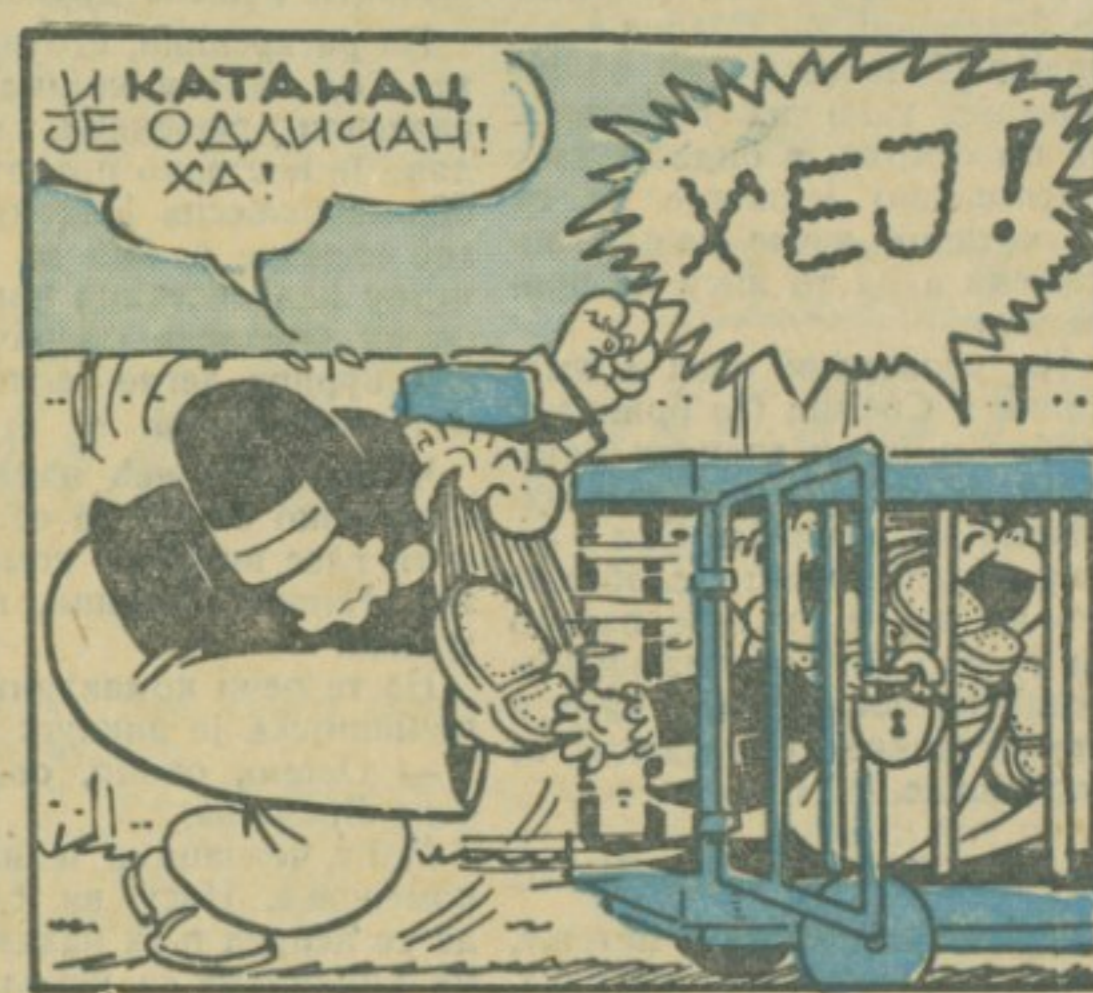
„Како је пријатно прејати се у друштву под врелим тропским сунцем“ — као да кажу ове две морске игуане са острва Галапагоса.

»ЈЕЗИК ЦЕЗАРА«

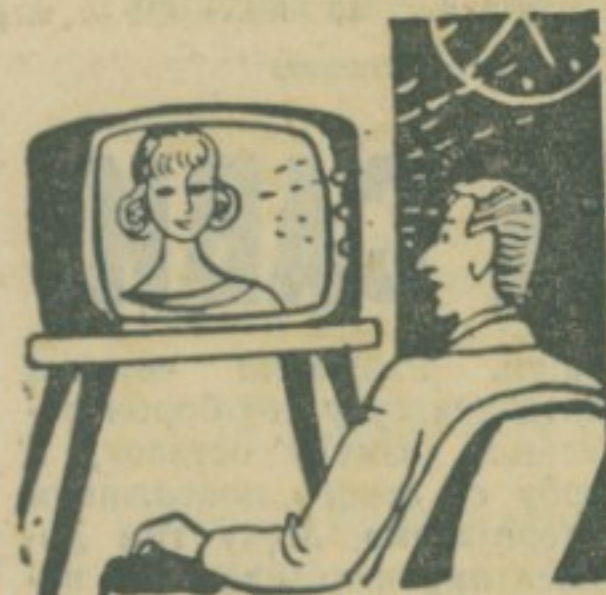

Латински језик поново је заузео почасно место у америчким вишим школама. Предавања под називом „језик Цезара“ теку у дијалогима и уз филмске пројекције.

Норма: 2000 часова

На конгресу америчких инжењера, стручњака за филмску и телевизијску технику, Џон Неш От, директор Института за проучавање утицаја светлосних ефеката на здрав-

ље, изјавио је да радијација телевизијских екрана може бити штетна за гледаоце.

Он сматра да сва предузећа која производе телевизоре треба законом обавезати да у проспектима или на самим апаратима стављају опомену да број часова проведених пред малим екраном не сме да буде већи од 2.000 годишње. Та међународна норма утврђена је на основу проучавања радијација којима враче телевизијски пријемници.

© King Features Syndicate, Inc., 1966. World rights reserved.

Познати француски књижевник Оноре де Балзак сматрао је да се по рукопису може без погрешке одредити карактер човека, његове склоности, навике, слабе и јаке стране. Балзак је утрошио много времена проучавајући рукопис својих пријатеља и дошао је до закључка да на основу рукописа потпуно непознатог човека он, Балзак, може да одреди не само његове карактерне особине већ и судбину.

СТРУЧЊАКОВА ГРЕШКА

Једном је нека далека рођака ставила на његово сто лист хартије испуњених ситним словима и замолила „уваженог стручњака“ да јој каже каквом човеку припада тај рукопис. Додала је да је те белешке писао један ђак о коме би она хтела да зна потпуну истину. Посетицеља је по сле тих уводних речи села

у наслоњачу и стала да по сматра стручњака.

Балзак је неколико минута пажљиво проучавао лист, посматрао га са свих страна. Лице му се ступило, обрве набрале.

— Жао ми је што ћу вас онерасположити, мадам, — рекао је — али немам другог избора јер сте

ви тражили од мене само истину, зар не?

Рођака је потврдио климнула главом и Балзак је почео своје излагање. Сматрао је да рукопис припада неодлучном и лењом дечаку, да тај дечак не воли истину, да је не само лењ већ, очигледно, не баш много паметан, пре би се рекло глуп.

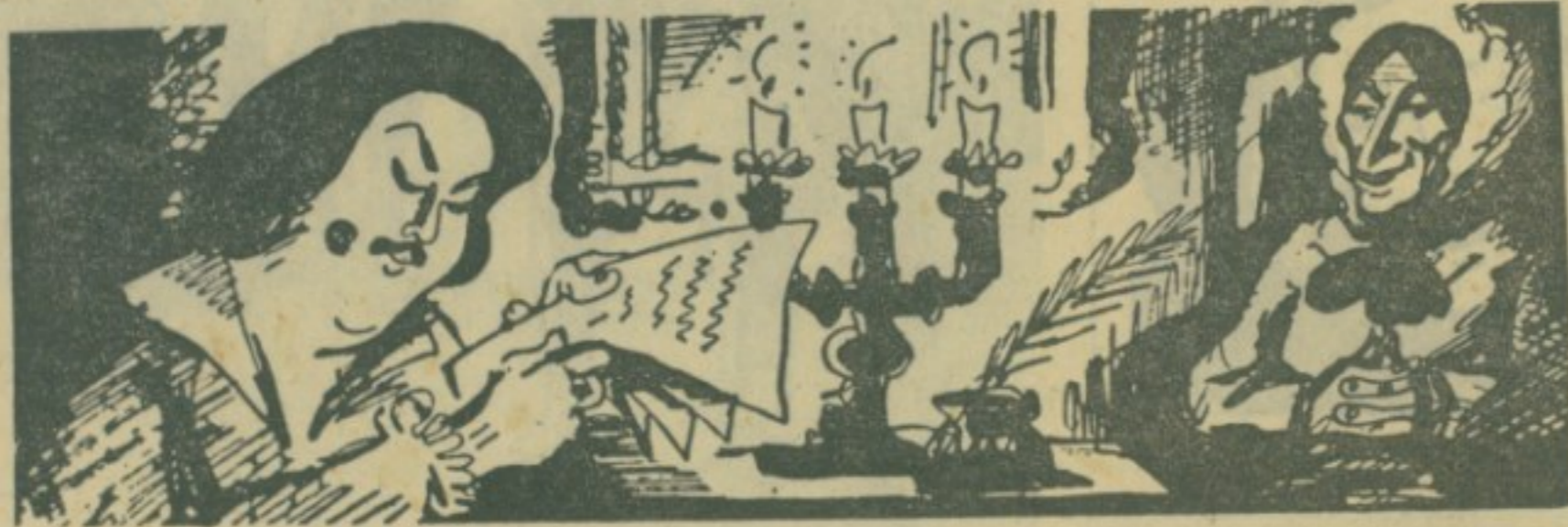
— Чини ми се да ће он у будућности нанети својим ближњима много невоља — закључио је књижевник примећујући с чуђењем да се његова стара рођака смеши. Запитао ју је како је могуће да она једно такво лоше мишљење прима више него лако.

— Имам много разлога да се сложим с вама, драги стручњаче — одговорила му је гошћа — јер пред вама је страница из једне ваше свеске коју сте заборавили код мене пре двадесет пет година.

ЗЕМЉИШТЕ СКУПЉЕ ОД ЗЛАТА

Године 490. пре наше ере неки баснословно богат индијски трговац из Сравастија увртео је себи у главу да по сваку цену добије од кнеза Јета његов врт да би на том земљишту подигао храм. Кнез је дуго одбијао да прода врт, али је најзад пристао поставивши услов: да му трговац читаво земљиште покрије златницима. Трговац је прихватио услов и дао за врт брдо златника чија би вредност у нашем данашњем новцу изнела 78 милијарде динара.

ПОДВИГ ПОД КОСМАЈЕМ

У јесен четрдесет треће, неколико дана пошто је формирана, Прва шумадијска бригада је разбивши четнике у Рогачу наставила пут ка Дучини, селу под Космајем. Недалеко од села претходница бригаде је опазила четничку колону која се са друге стране приближавала Дучини.

Командант бригаде Радивоје Јовановић — Брадоња наредио је да се борци најпре притаје, како их противник не би открио, а онда је тако распоредио јединице да су се четници зачас нашли опкољени а да то нису ни приметили.

На уговорени знак Шумадинци и Сремци (са бригадом је био и један сремски батаљон) су са свих страна навалили на четнике. Ови су, пак, ишли сасвим слободно јер им ни на ум није падало да су око њих партизани. Изненађене унакрсном ватром две четничке бригаде су се распириле.

КАКО СПАСТИ РАЊЕНИКЕ

У општем расулу и метежу, група од стотинак четника, углавном људи из штабова бригада и батаљона, упутила се према кућама у којима су били смештени рањеници Прве шумадијске.

Све своје снаге партизани су употребили за напад тако

да код ових кућа нису оставили заштиту. Ситуација је била утолико тежа што ни најближа јединица није могла да стигне на критично место пре четника и затвори им пут. У том тренутку командант бригаде решио је да покуша нешто немогуће — да са четири курира и пратиоца, који су се нашли уз њега, — заштити рањене другове.

На раскрсници, стотинак метара од кућа у којима су се налазили рањеници, командант је поставио познатог пушкомитраљесца Николу. Његов задатак је био да у тренутку када четници наиђу на окуку притисне обарач. Са три курира легао је лево од пута иза бедема.

Четници су већ наилазили, били тако близу да се могао чути глас њиховог команданта: „Напред четници, напред јунаци!“

На те речи командант Прве шумадијске је викнуо: — Овамо, овамо, овде вас чека Брадоња!

Међу четницима је настало комешање. Нису ни слутили да се испред њих налази само командант са неколико курира. Један четник је скочио на бедем. Богдан Ризнић је опалио из карабина и четник је скочио назад. Курири притајена даха чекали су одшрафљеним бомбама. Командант се поново огласио:

— Овамо само, напред, ми вас чекамо!

Четници нису имали куд — остали чланови штабова бригаде и батаљона и неколико мо што су избили на окуку, најокорелијих кољача.

Никола је осуо ватру из митраљеца.

Четници су се ускомешали и потрчали назад. Али и са друге стране се на њих сручила ватра.

Притиснути са свих страна, потражили су спас у оближњој штали од камена. Место је било веома погодно за одбрану. Шумадинци су окруживши зграду позвали четнике на предају. Њих тридесетак су изашли из зграде и положили оружје. Унутра су о-

Заштићени дебелим зидинама четници су пружили јак отпор. Партизани су немајући теже наоружање покушали да их ликвидирају бомбама, али до врата и прозора четници су довели камење тако да се бомбе нису могле убацити.

Наоружани аутоматским оружјем и пушкомитраљезима, четнички официри су тукли прилазе. Ко год би помолио главу, био би засут рафалима. Тако је покошен Гапа из

Ватра се брзо распламсала. Разбукутавајући се захватила је целу зграду. Четници су јурнули из зграде. На излазу их је чекала партизанска ватра. Само једноме од њих пошло је за руком да претрчи брисани простор. Ипак и он је пао, али је неколико тренутака пре тога ранио командира чете Радована Васиљевића из Буковика.

У окршају код Дучина Прва шумадијска бригада је изгубила три борца, две другарице и једног друга — сви из Венчана, а шесторица су рањена. С друге стране само у штали и око ње изгинули су готово сви чланови штаба две четничких бригаде и батаљона и командант четничког Младеновачког корпуса. Око тридесет четника је заробљено. Међу заробљеницима је био и жандармеријски поручник, шифрант. Приликом саслушања он је открио шифру којом су се Шумадинци извесно време користили.

ГОЛИМ РУКАМА НА НЕПРИЈАТЕЉА

Док се водила борба око штале на заседу Шумадинана, која је штитила јединице што су учествовали у борби са четницима, наишла је колона од више стотина жандарма који су хитали у помоћ четницима. Малобројна партизанска заседа, са јединим пушкомитраљезом, ватром изблиза зауставила је жандарме.

За то време командант другог батаљона Прве шумадијске друг Коста, сучелио се изненада, у потоку испод штале, са једним четником. Пошто у карабину није имао муниције, Коста је скочио на четника, отео му пушку, ухватио се с њиме укоштац и оборио га. Однекуд се неочекивано створио још један четник. Изненада је замахнуо кундаком, али је Коста то приметио и у последњем тренутку подметнуо руку. Одбивши ударац насрнуо је на другог четника и њега савладао.

Венчана, а Милутин Мишић Колубарац је рањен.

Пошто се зграда никако није могла освојити, пушкомитраљезац Никола је на своју руку решио да предузме подухват. Нашао је подужу мотку, привезао на њен врх гужву сламе, онда је пузећи под заштитом ватре својих другова, пришао зидинама. Креснуо је затим шибину, упалио сламу, подигао буктињу и пламеном потпалио кров штале.

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

ПОВОРКА ЦИНОВА
Град Нивел у Белгији тражи на све стране особе циновог раста. Они треба да учествују у „поворци цинова“ на свечаности, која се тамо приређује у фебруару, сваке године.

ЦЕПНОМ ПОДМОРНИЦОМ НИЗ ГОЛФСКУ СТРУЈУ

Ускоро ће научници угодно смештени у специјалној подморници недељама моћи да плоче низ топлу Голфску струју и да проучавају њене особине. У Швајцарској се завршава изградња цеппе подморнице ПХ-15 по пројекту научника Жака Пикара. Она ће бити стабилнија од досадашњих што ће јој омогућити да недељама лебди усред Голфске струје на одређеној дубини не трошећи никакву енергију, са угашеним моторима и не производећи никакав шум. Сама струја носиће ово подводно пловило брзином од 65 до 85 километара дневно на дубини од 90 до 370 метара. Да би прешли 2.400 километара, колико је Голфска струја дуга, научници ће морати да проведу пет до шест недеља под водом. Они ће проучавати рибе и подводни животињски свет, салинитет и температуру воде, интензитет светлости и друге одлике океана.

КЛОПКА НА САВИ

Пошто је проценио ситуацију у земљи, однос снага и стање на бојиштима, Дража Михајловић је у јесен четрдесет треће дошао до закључка да ваља предузети мере ради ширења четничког утицаја северно од Саве, у Срем. Стога је и одлучио да тамо хитно упути групу својих „мисионара“. Остварење тог задатка поверио је команданту Космајског корпуса, који је одмах одабрао људе и упутио их према Срему.

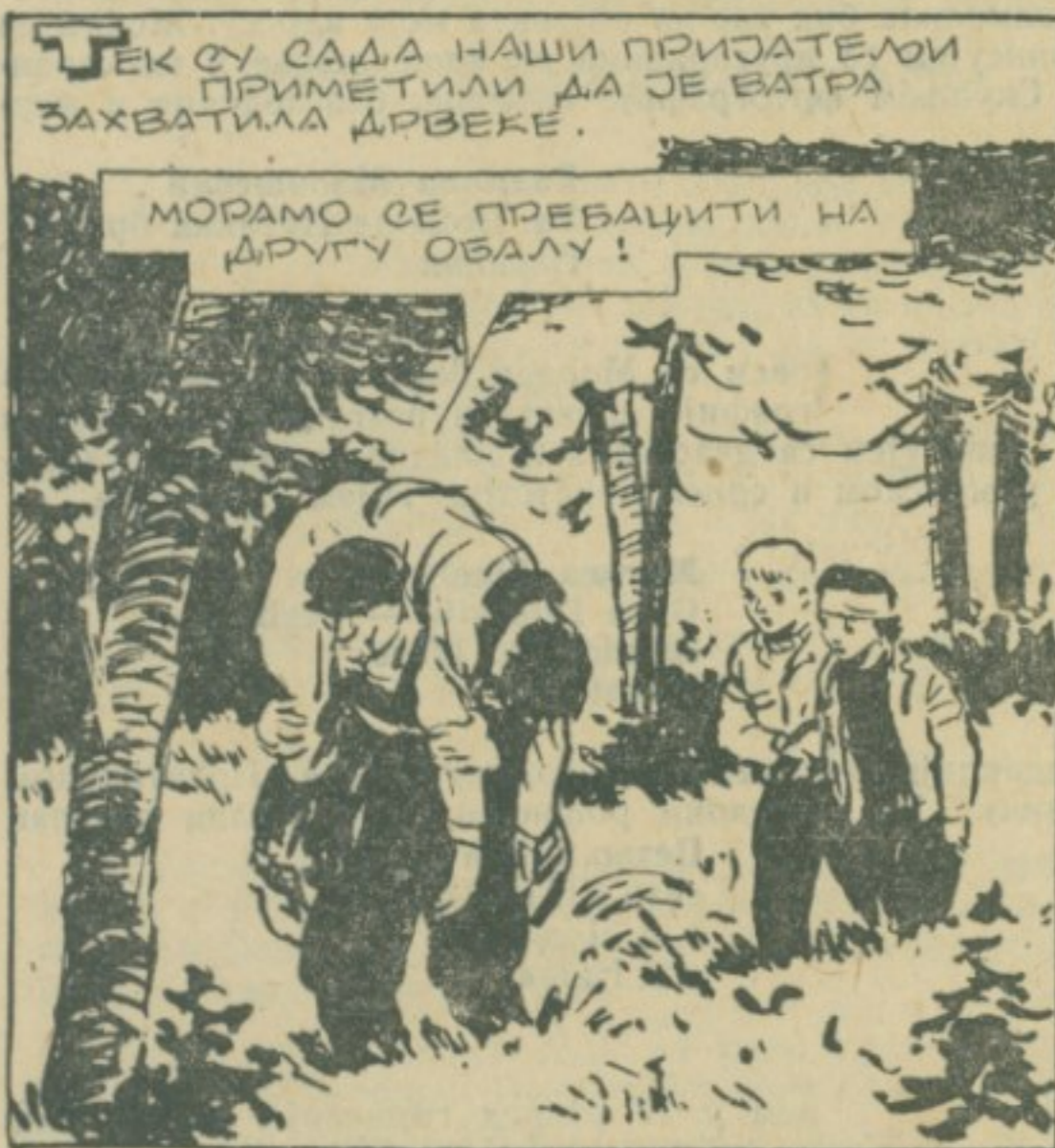
Четници су ишли сасвим слободно рачунајући на евентуална изненађења тек северно од Саве. Десио се да је тек што су кренули на пут дошло до борбе између Прве шумадијске бригаде и Сремског батаљона с две четничке бригаде код Лучина под Ко-

смајем. Разбивши четнике партизани су у тој борби запленили, између осталог, и торбу са строго поверљивим материјалима. Међу тим дошао до закључка да ваља прекументима налазило се и наређење Дражиног штаба о упућивању осамдесет четника у Срем ради ширења четничког утицаја у тим крајевима. С Првом шумадијском је у тој борби учествовао и један сремски батаљон. Сазнавши за намере четника, Сремци су тајним каналима најхитније упутили поруку друговима у Срему.

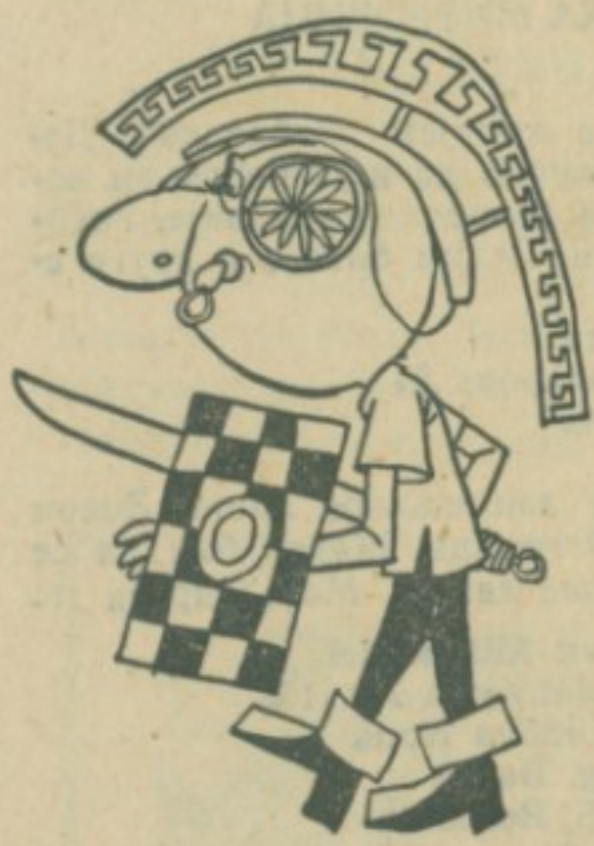
Упркос многобројним препрекама и тешкоћама, обавештење је стигло у прави час. Сремски партизани су се одмах дали на посао. Тако су већто поставили заседе на Сави да ниједан четник није успео да пређе реку.

ДОЖИВЉАЈИ У БРАДИМА ЦРТА И ПИШЕ Б.ЛОБАЧЕВ

БОБИ ФИШЕР

Да ли ће доћи до меча? — Велика Фишерава жеља да се састане у мечу са неким од истакнутих совјетских велемајстора одмах после Олимпијаде није могла да се оствари. Велемајстор Леонид Штајн прихватио је позив за меч у коме би се играло на већину добијених партија од 10. док се ремије не би рачунале, али није могао да седне за шаховски сто одмах. — Штајн је изразио спремност да до меча дође у току 1967. године и сложио се да се одигра на Куби где су већ играли велики мајстори Ласкер,

Капабланка, Костић, Чигорин и други. Фишер — адвентист. — За време Олимпијаде на Куби испоставило се да, због вере којој припада, Фишер не игра шах од петка од 18. часова до 18 часова следећег дана. У првом колу које се играло у петак, 4. новембра 1966. године екипа Данске није дала сагласност да Фишер партију са Ларсеном почне раније како би она била завршена или прекинута до 18 часова. Због тога је Фишер поазирао и на првој табли појавио се Роберт Берн. На-

редног дана америчка екипа имала је важан меч с екипом Совјетског Савеза и желела је да Фишер партију са Петросјаном отпочне у 16 часова. Дошло је до неспоразума и светски првак заједно са тројицом велемајстора читав час чекао је америчке играче. Пошто се они нису појавили, судије су, у духу правила такмичења, објавиле да је резултат меча 4:0 за екипу Совјетског Савеза. Обострана жеља да до меча дође остварила се следећег дана и завршила победом Совјетског Савеза са 2,5:1,5.

РАЗУМЉИВА ЗАБЛУДА

После вечеринке обилно заливене вином, један Норвежанин из града Хегре кренуо је аутомобилом кући. Шеф једне мале железничке станице у први мах није поверовао својим очима када је видео како неки аутомобил пролази испред њега идући — шинама. У последњем минутоу шеф станице је успео да заустави воз који је требало да наиђе истом путем. Несрећа је била избегавања али је шеф станице ипак алармирао полицију.

„Весели“ возач изведен је пред суд у Стјердалу. Он се правдао да је због снега који је покрио читаву околину изгубио пут и случајно доспео на пругу. А на судијино питање зар му се труцкање преко железничких прагова није учинило сумњиво, оптужени је имао спреман одговор: „У нашем срезу сви путеви су толико изровани да ме труцкање уопште није зачудило.“

Али, и поред тога осуђен је на четрдесет дана ватвора.

ШАХОВСКИ МОЗАИК

Књиге о Фишеру. — Колико је Фишер популаран сведочи податак да су у току године 1966. о њему објављене три шаховске књиге: у Сједињеним Америчким Државама, Холандији и Југославији. — Књига под насловом „Фишер ante portas“ из пера новинара Димитрија Бјелице занимљиво описује бурну каријеру некадашњег вундеркинда из Бруклина. Велемајстор Петар Трифуновић је у другом делу књиге прокоментарисао најуспелије Фишерове партије.

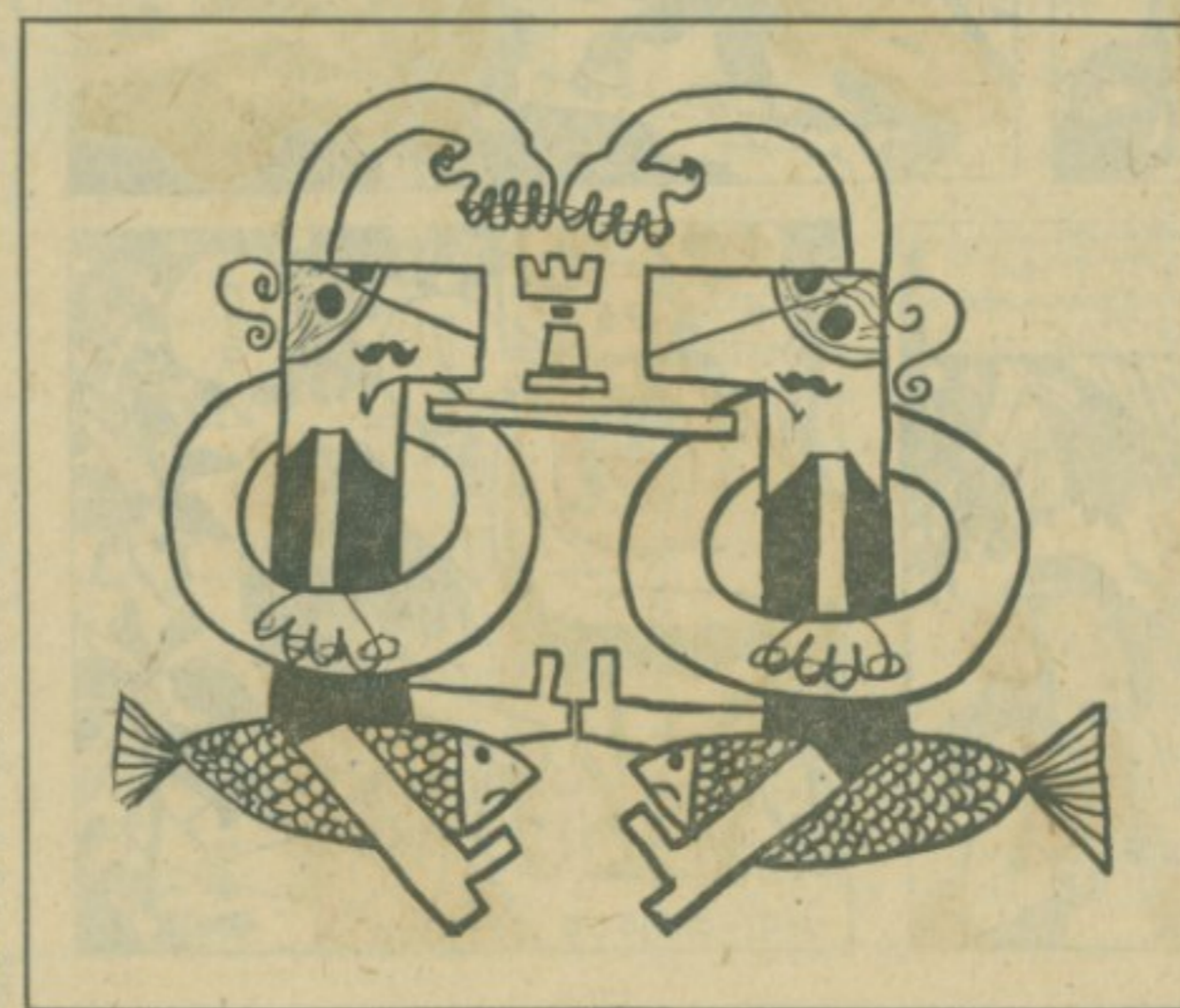
Фишер код Кастра. — За време 17. шаховске олимпијаде у Хавани, Фишер се сreo са кубанским премијером Фиделом Кастром. У разговору он је затражио дозволу да на Куби одигра меч са совјетским шампионом Леонидом Штајном. Кастро је изјавио да му се свидела Фишерава књига коју је написао за шахисте почетнике и од које му је један примерак поклонио. — Надам се да ћу из ње извући корист — рекао је на крају кубански премијер.

СВЕ ИЛИ НИШТА У ШАХУ. — У Шведској је 1959. године организовано на телевизији наградно такмичење из области шаха под називом „Све или ништа“. Победно је Сиге Бок који је без грешке одговорио на сва постављена питања. За показано знање добио је низ награда од шведске телевизије, Шаховског савеза, председника Шведске шаховске федерације др Фолке Рогарда и других.

ШАХОВСКЕ ПАРТИЈЕ У МОРУ. — Група младих шахиста Подмосковља проводио је школски распуст у Берђанску на обалама Азовског мора. Ту су се одмарали и под надзором тренера усавршавали у шаховском знању. Поред свакодневних тренинг партија млади шахисти организовали су и турнир на — води. Они су конструисали „пливајуће табле“ и помоћу њих играли праве шаховске партије на води, наравно са-

мо онда кад је море било мирно. — ОЛИМПИЈАДА РЕКОРДЕР — Рекорд у броју земаља учесница на шаховским олим-

пијадама постављен је на 17. олимпијади у Хавани. У главни град Кубе дошле су 52 екипе са свих континената које су биле распоређене у

седам полуфиналних група. До тада је рекорд у броју учесника припадао 16. олимпијади у Тел Авиу где је наступило 50 екипа.

ДОПИСНИ МЕЧ. — Својеврсни дописни меч одиграли су пре много година, у време када су још били дечаци, велемајстор Светозар Глигорић и мајстор Драгутин Ђаја. Они су у исто време играли 20 партија и то дописним путем. Сваког дана у договорено време налазили су се на Обилићевом венцу у Београду где су размењивали потезе а затим одлазили кућама, вршили анализе и припремали одговоре за сутрадан.

НОВОГОДИША ЧЕСТИТКА. — Највећи шаховски часопис на свету „Шахмати“, који излази у Москви у 33.000 примерака, честитао је шахистима Нову 1967. годину на првој страни где се на шаховским пољима налази велика пахуљица снега и текст: „С новим годом“. На последњој страни уредништво је поставило новогодишњи задатак шахистима који садржи четири проблема. Шахисти који буду тачно решили ова четири проблема добиће диплому за успомену.

Први њуџ

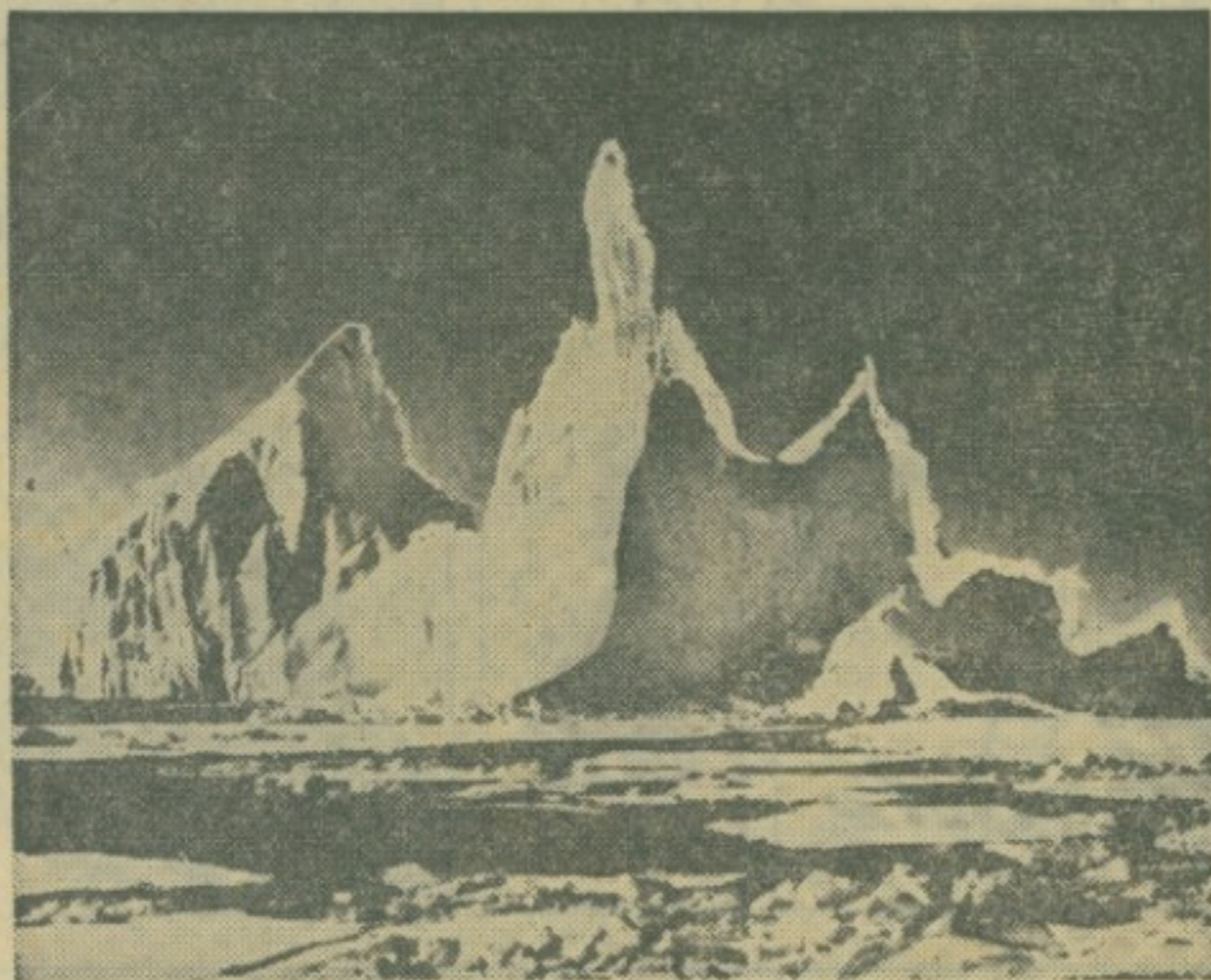
Ове године, први пут откад су пронађене поштанске марке, у Француској ће се појавити марка на којој ће бити насликана нага жена. У ствари то ће бити преликано ремек-дело славног француског сликара Енгра (1780—1867), које краси зидове Лувра.

АРКТИДА

Хипотезу о Арктиди поставио је совјетски научник Јаков Гекел који је живео од 1900. до 1965. године. Гекел објашњава да су се пре више десетина хиљада година моћни планински ланци дизали високо изнад површине Арктика у пределима јужно од да нашег Северног пола. Међу научниковом заоставштином после смрти нађени су и многи рукописи о Арктиди.

Гекелове претпоставке да су се планински ланци Ломоносов и Менделев некада дизали изнад површине Северног леденог мора су потврђени рељефом океанског дна и конфигурацијом суседних стена на копну. Дуж ланца Ломоносов нађени су многи трагови великих земљотреса свежег геолошког порекла. Многи научници су се од тада изјаснили у корист прет

поставке о постојању Арктиде.

Хидробиолог Евпраксија Гуријанова извршила је анализу разних облика животињског света великих дубина поларних мора и дошла је до

закључка да је у прошлости постојала препрека која је онемогућавала биолошку размену између делова поларних мора који су зависили од Атлантског и оних који су зависили од Тихог океана.

Истоветност биљног света по дуострва Тајмир и канадског архипелага објашњава се од стране биолога Александра Толмачева постојањем „трансарктичког моста“ преко кога су се биљке преносиле из једне удаљене поларне области у другу. Неки орнитолози објашњавају дакле прелете птица селица преко Арктика тиме да је некада у томе делу света постојало копно са богатим биљним и животињским светом.

Сарадници Арктичког и Антарктичког института у Ленинграду искористили су Гекелове материјале да напишу први научни рад посвећен Арктиди. Он ће ускоро бити објављен за успомену на познатог совјетског поларног истраживача који је 1948. године био међу првима који су открили планински ланац Ломоносов испод мора.

Листина читалаца

Драга редакцијо,

Зовем се Драгица Мартинов. Имам 16 година и ученица сам Школе ученика у привреди. Радим у фабрици чарапа „Ударник“ у Зрењанину као штрикерка. Желела бих да се дописујем са другарицама и друговима из осталих фабрика чарапа у нашој земљи. Интересује ме све што се тиче рада и производње чарапа.

Драгица Мартинов
Лабудова 7
Зрењанин

Имам 13 година, сталан сам читалац вашег листа желим да преко њега стекнем много пријатеља. Мој хобиј марке, разгледнице и шибнице. Обечавам да ћу на свако писмо редовно одговарати.

Жељко Иванковић
Ул. Прњавор 20
Вареш Мајдан

Пошто редовно пратим ваш лист „Политикин забавник“ замолила бих вас да објавите моју адресу. Желим да се дописујем са другарицама из наше земље и иностранства. Скупљам фотографије глаумаца, разгледнице и маркнице.

Радмила Милошевић
Ул. Војводе Путника бр. 10
Параћин

Зовем се Морару Јонел. Сакупљам фотографије артиста и разгледнице и желим да се дописујем са девојкама и младимима из Југославије на румунском и српскохрватском. Имам 17 година.

Moraru Jonel
Gara Duesti — Veci
Simnicolaul. Mare
Banat

Редакцији честитам Нову годину 1967. а „Политикином забавнику“ 15. јубиларни рођендан, Ваш стални читалац

Петко Савић
село ШАИНОВАЦ
з. п. Дољевац
код Ниша

Идем у IV разред гимназије. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље.

Данило Бузулан
Дубровник
од Гале 4

Пошто сам стални читалац „Забавника“ желела бих да ми остварите жељу да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље.

Ана Келаво
Улица Магомево бр. 80
СРЕМСКА МИТРОВИЦА

Већ много година купујем „Забавник“. Данас сам се одлучио да и ја пошаљем вашем листу адресу. Идем у први разред гимназије, говорим српски, немачки и мађарски. Волим битлсе и друге електричне саставе.

Фри Тотх
Коче Коларова 24
Зрењанин

Редован сам читалац вашег занимљивог листа. Зовем се Милановић Жива и имам 19 година. Желео бих да се дописујем са вршњацима из ваше земље. Моја адреса је:

Jiva Milanovic
Belabyesca Nr. 133
Moldova Noua
reg. Banat
R.S. Romania

Молим вас да објавите ових неколико мојих речи. Наиме, ја сам пре извесног времена послала своју адресу вашем листу и она је објављена. Између многобројних писама стигло је и једно од Младена, али он је заборавио да напише своју адресу. Сада сваки дај стигне његова пошта, али и поред тога што желим да му одговорим ја не могу. Зато вас најлепше молим да објавите пар речи у вашем листу: Јовановић Тоска из Београда моли Младена, који јој се јављао из више приморских места, да пошаље своју пуну адресу како би могла да му одговори.

Пошто сам ваш редован читалац молим вас да у њему објавите да желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Имам 14 година, ученица сам VII разреда. Мој хобиј је сакупљање маркица од чоколаде.

Мерима Димитријевић
уч. VII разред основне школе
Гај

Одавно читам ваш заиста добар лист. „Забавник“ ми се веома допада. Одвек сам желео да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље. Имам 16 година и похаћам II разред Економске школе. Обечавам да ћу одговорити на свако писмо.

Мићо Мирковић
Економска школа
II разред
Бијељина

WALT DISNEY РОБИН КРУСО

ИЗ ДРЕВНЕ МУДРОСТИ

ФИЛОЗОФ ТАЛЕС О НЕВОЉИ

Неки човек упита мудраца Талеса на који начин могу људи удесити живот да несрећу лакше подносе, а Талес одговори:

— Да увиде како су и на који начин најмудрији људи несрећу подносили.

СЛАВА МУ НЕ ДА ДА СПАВА

Прича се да је атински војсковођа Темистокле био веома славољубив. Он је био младић кад је славни Милтијад победио Персијанце код Маратона. Од тог времена он је постао јако замишљен. Мало је спавао, нигде није излазио са пријатељима, а када би га неки упитали у чему шта му је, он би одговорио:

— Милтијадова слава не да ми да спавам.

Темистокле је касније постао исто толико славан Атињанин као и Милтијад.

ТИ НИСИ ТЕМИСТОКЛЕ

У поморској бици код Саламине Темистокле је страховито поразио Персијанце. После свршене борбе прошао је бојним пољем и видео мртваца које је море избацило на обалу. На њиховим рукама опазио је златно прстење и гривне. Прозлазећи с једним пријатељем који га је пратио покрај неког мртвог Персијанца добро окићеног он му скрену пажњу на њега и рече:

— Узми ако хоћеш то себи, јер ти ниси Темистокле.

ЈЕДНА ПЕРКИЛОВА ПОВЕДА

Славни атински државник и говорник Перikle трошио је огромне суме новца подижући дивне грађевине. Неки Атињани су се почели да буне и почели да причају да он расипа новац и упропашћује државу, па га најзад упиташе у скупштини не чини ли се и њему да су издаци сувише велики. Перикле им одговорио:

— Ако вам се издаци чине искувише велики, ја имам новца, па ћу вратити све то што је потрошено, али ћу на тим дивним грађевинама урезати своје име.

Када су то Атињани чули, сви углас повикаше:

— Троши колико је год потребно и немој нимало штедети, али да грађевине буду лепе као што су и ове.

РАЂА МУ МУКА И БЕДА

Атински владар Пизистрат видео је једног сељака како оре и обрађује каменито земљиште. Зачуди се и пошаље слугу да запита сељака шта му рађа на томе убогом камену. Сељак одговорио слуги:

— На овом камену само ми рађа мука и беда, а од те муке и беде морам Пизистрату дати десетину.

Када је Пизистрат чуо за овај одговор, он опрости сељаку порез, јер му се свидела његова и отвореност и вредноћа.

НАЈМОЊНИЈИ

Једном су питали Темистокла који је најмоћнији човек, а он је одговорио:

— Најмоћнији човек у Грчкој је мој син. Њега слуша његова мајка, а преко ње слушам га ја. Мене слушају сви Атињани, а Атињане слушају сви Грци.

КРАТАК МАЧ, АЛИ ДОБРО СЕЧЕ

Један Атињанин исмеђавао је кратке лаконске мачеве. То је слушао лаконски краљ Агизелај, па му рече:

— Ми умемо тим кратким мачевима добро да сечемо наше непријатеље. Исто сматрам да је кратак и наш лаконски говор, али је познато да он најбоље погађа где треба и да код слушаоца изазива највећи утисак.

У великој робној кући било је мрачно и непријатно. Чарли Сутен полако се кретао кроз просторије на свом редовном обиласку. Осветљавао је својом батеријском лампом час лево, час десно. Прошлог дана један службеник открио је разбијен прозор на задњем делу зграде. Чарли није знао како то да протумачи. Зато је ноћас био изузетно опрезан, ту би стао, тамо гасно светлост и ослушкивао. Али, све је било тихо, ништа се сумњиво није примећивало.

Кад се после обиласка вратио у своју малу светлу собу, блештаво осветљену, после великих празних просторија кроз које је управо прошао, било му је пријатно и угодно. Скинуо је појас са револвером и заједно са капутутом обесно у орман. Затим седе полако, запали с уживањем лулу и поче да избацује когутове у загрејани ваздух. Казаљке на сату показивале су један час после поноћи. То је био знак да ће ускоро навраћати његов стари пријатељ Бил Херкимер. При помисли на ту посету осетио је притајену кривицу. Бил је био један од најпоштованијих старих полицајаца ове градске четврти, али су његове снаге полако опадале, године су чиниле своје.

„А ни код мене није друкчије — размишљао је Чарли — та истих смо година...“

Није му била пријатна помисао да ће и он једног дана морати да се повуче са посла. Био је навикао да ноћу ради, а дану да се одмара и негује своју баштину и животину.

Мисли му се опет вратише на Била. Није zgodно што ноћу патролирајући својим рејоном свраћа код Чарлија на кратак одмор, понекад и на партију шаха. Његови су прет постављени сазнали за тај „мали ноћни предач“ и благо су опоменили старог Била, те овај једно време није изараћао. Али, у последње време се поново појављивао.

И поред тога што га је гризла савест, Чарли је ипак уживао у посетама свог старог друга. Често су се сећали оног времена кад су као млади заједно радили на железници, на контролним торњевима. И тамо су између два воза често разговарали преко жица. Касније је Бил прешао у полицију, а Чарли је радио још неко време у железници, па се онда прихватио службе ноћног чувара у робној кући. Усред размишљања трже га неки шум. Врата иза њега се отворише и један груб глас му заповеди:

— Руке увис!
Чарли поскочи и напола се окрете. На вратима спази мршаву прилику која је натукла црни шешир дубоко на лице а доњи део лица покрила црном марамом. Човек је у рукама држао сјајан карабина, отвор

ПРИЧА Чарлија шаха

цеви претећи је окренуо према Чарлију. Овај полако подиже руке у десној је још држао запаљену лулу.

— Дај ми кључеве са горњег спрата! — нареди незвани гост.

Чарли овлажи суве усне. — Немам кључеве — рече. Човек се грубо насмеја.

— Не шали се стари, дај те кључеве док ти нисам ту седу главу претворио у сито!

Чарли с тугом помисли на свој револвер у орману. Био је беспомоћан.

— Кључеви су у џепу мог капута, а он висе у орману, — рече најзад.

Провалник пође натрашке према орману, док је Чарлија држао на нишану.

— И не покушавај да спустиш руке — рече човек и једном руком отвори врата великог ормана, претражио џепове Чарлијевог капута и нађе кључеве.

Тог часа се зачу отварање и затварање неких врата.

— Ко то долази?! — шапну промукло човек.

— То је један полицајац, мој стари другар, понекад ноћу наврати код мене.

Човек је оклевао један час, а затим рече брзо и оштро:

— Слушај, седи ту и буди миран. Да ниси зуцао о мени! Дајем ти десет минута времена да га се отресеш, ако то не урадиш — убићу вас обојицу!

Затим се брзо завуче у орман, остави врата одшкринута

и кроз узани отвор протури пушчају цев.

Истог часа отворише се врата собице и Бил уђе. Застаде зачуђен кад угледа Чарлија са дигнутим рукама.

— Шта је стари? — насмеја се — играш се гангстера или радиш гимнастику.

— Ништа, само сам се мало протегло — рече Чарли и спусти руке.

— Шта је с нашом партијом, хоћемо ли да одиграмо мало?

— Бил, боље да ниси долазио, знаш да се твоји шефови љуте — несигурио рече Чарли.

— Мани, молим те, морам мало да се одморим и освешким — насмеја се стари полицајац и седе према Чарлију.

Затим га погледа пакљиво и запита:

— Да ниси болестан? Нешто си ми се изменило...

„Кад бих само смео да му кажем — помисли Чарли, гледајући са чежњом у Билјев велики службени револвер.“

— Хајде, немој да си досадаш — рече Бил скоцањеном Чарлију — извуче из фиоке стола кутију са шахом и поче да поставља фигуре.

„Шта да радим?“ — размишљао је Чарли прозничаво док је несигурном руком повлачио погрешне потезе у шаху.

— Је л' ти то хоћеш да ми поклоним партију? — љутау се Бил.

Тада Чарлију севну мисао

кроз главу. Он спусти руку са лулом поред Биловог колега и настави даље мирно да игра. Бил диже главу, погледа зачуђено у Чарлија, отвори уста и једва чујно изусту:

— Шта то радиш? — Онда заћута и поче рукама да барата по шаховској табли.

Чарли погледа на сат. Још три минута! Да ли ће његов план успети? Ситне грашке зноја оросише му чело...

Тада Бил подскочи и љути-то узвикну:

— Ниси ли за шта, нећу да играм са незналицом! Ја одох — абогом. Крећу право према вратима не осврћући се.

Отвори врата и тада се муњевитом брзином окрену и опали из свог револвера три пута према орману. Врата ормана се отворише и човек се склока на под... Пушка му испале из уке.

Бил му прискочи и узвикну:

— Још је жив... добро сам гађао! Брзо позови моју полицијску станицу!

Чарли позва полицију, спусти уморно слушатицу, па седе и обриса зној са чела.

— Бојас сам се да ме нећеш разумети — рече Билу.

— Па да видиш и јеси ме изненадио када си почео да ме лупкаш лулом у колена!

Тек кад сам осетио ритам Морзевих знакова, схватио сам о чему се ради. Ипак је добро што нисмо заборавили наше знање са сигналних торњева...

ДАЛЕКОВИДИ ПРЕДСЕДНИК

Девети по реду председник Сједињених Америчких Држава Вилијем Хенри Харисон провео је детињство у малом граду где је помагао свом оцу, сопственику једног бара. Вилијем је био веома хуљив и неки од сталних посетилаца бара чак су га сматрали просто незозрелим. Да би то доказао неки шаловитија је смислио опит: на тезгу испред Вилијема положио је два новчића — један од десет а други од 50 центи.

— Кажу, мали, који ти

се новчић више свиђа и ја ћу ти га поклонити — обратио се шаловитија будућем председнику Сједињених Држава.

Вилијем је без речи узео с тезге новчић од десет центи и стрпао га у џеп. Гости су се смејали до суза и сваки од њих желео је да понови забавни опит. И сваког пута Вилијем је бирао новчић мање вредности.

Те вечери, кад је бар био затворен, Вилијам је сео за тезгу да би избржао своју „зараду“. Обич-

но хуљив, овог пута није издржао и радосно је узвикнуо: „Охо, скупио сам готово три долара!“

— Чуј, Вилијеме, — обратио му се тада отац — због чега си увек бирао мањи новчић? Могао си, да си другачије бирао, да зарадиш много више!

— Ех ти, бизнисмену! Да сам само једном узео 50 центи они више не би поновили своју глупу шалу — одговорио је будући председник.

МЕСЕЦ И СТИПЕНДИЈА

Крајем прошлог века име инжењера Николе Станковића било је добро познато у нашој земљи. Године 1865. Станковић је студирао на пољопривредном институту у Прагу као стипендиста „Матице српске“. Према уставу „Матице“ стипендисти су били обавезни да крајем сваке школске године пошаљу стипендатору један научно-књижевни трактат. За ове расправе студенти су бирали најразличитије теме. Ипак, рад који је „Матици“ послао Станковић био је заиста необичан: имао је наслов „Путовање на Месец“.

Аутор расправе детаљно је изложио свој пројект „ваздушне лађе“ напуњене лаким гасом која би, крећући се брзином тридесет пута већом од брзине топовског хулета, могла да за 163 дана превали растојање од Земље до Месеца.

Када је рад приспео, неки чланови „Матице“ примили су га као „неумесну шалу“ па су чак предлагали да се Станковићу због „лакомисленог фантазирања и необзирљивости“ одузме стипендија. Ипак, после

свестране дискусије, управа „Матице“ је одлучила да и даље стипендира Станковића али га је опоменила „да се убудуће бави само проблемима и плановима који могу бити и остварени“.

БИЗНИС...

Пси у немачком граду Тибингену могу да буду заводљиви: фирма „Алберт Хаг“ почела је да производи специјалне гуме за жвакање наменене искључиво псима. На

рекламним омотима пакетнића пише да се ове гуме за жвакање производе „да пси не би завидели својим господарима“.

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

Из живота најкориснијих инсеката

Судећи по пронађеним археолошким ископинама, које потичу још из каменог доба (Валенција у Шпанији), човек се интересовао за пчеле још од најранијих времена. Стари Египћани су пчеларили на номадски начин, а древну Асирију су називали још и земљом меда. Асирци су — према записима — знали за некакав звук помоћу којег су потпуно господарили пчелињим ројем. Међутим, овом се поступку током историје изгубио сваки траг. И римски песник Вергилије (70—19. пре н. ере) који је био пчелар такође говори да је свирањем на цимбалу могуће управљати пчелињим ројем. Шта о томе кажу научници данас? Према подацима америчких истраживача, звук учестаности од 600 херца на растојању од 60 до 120 метара приморава пчеле да се на саћу збију и умире. У исто време звук ове јачине делује непријатно на пчеларе.

Интересовање људи за пчеле не престаје ни данас. Многобројни институти, заводи и лабораторије широм света ис-

питују пчелу и њено друштво, а стотине хиљада пчелара-практичара из дана у дан прикупљају многобројна корисна искуства и сазнања о животу овога најкориснијег инсекта.

Пчеле су тзв. друштвени инсекти, пчелиња породица се састоји од матице, неколико стотина трутова и неколико десетина хиљада пчела радилица. Матица је око 2 пута дужа и готово три пута тежа од пчеле радилице. Она је мајка ове огромне породице и њена основна улога је стварање потомства, али она врши и низ других познатих и непознатих функција у кошници. У доба најјаче плодности матица полаже у ћелију саћа и до 2.000 јаја дневно. У случају да остане без матице, вишехиљадито друштво постаје узнемирено, оно не може да живи дуго без матице. Кад се деси да кошница остане без матице, пчеле одвајају неколико јаја старих не више од 3—4 дана. Млада ларва пчеле почињу да хране млечом. Већ после 16 дана ствара се нова матица, и у

кошницу се враћа нормалан живот. Иначе развиће пчела из јајета одвија се веома брзо, током развића тежина ларве за 3 дана увећа се око 100 пута!

Да су пчеле органски везане за друштвени живот и матицу доказује и то да пчеле издвојене из кошница иако

радница Пен извели су врло интересантне огледе којима су утврдили да матица на површини свога тела лучи извесну материју. Ову супстанцу пчеле стално лижу са њенога тела. Раније се мислило да то пчеле чисте матицу, данас је међутим доказано да супстанца коју пчеле скидају непре-

матица као какав магнет држи све пчеле око себе, пчеле не могу дуго да живе без овог, да тако кажемо, хемијског утицаја матице. То је један од разлога зашто пчеле живе у заједници.

Живот трутова такође није довољно познат. Њихова главна улога је спаривање са

период спаривања. Да би се из јајета развио трут потребно је око 24 дана. О некој другој улози трутова у пчелињем друштву за сада нема много података, сем неких претпоставки. Једна од таквих — изречена још почетком овог века — је мишљење да трутови у кошници помажу одржавању температуре неопходне за извођење расплода. Кад трутови постану сувишни, пчеле их избацују из кошница.

Пословица вредноћа пчеле строго је условљена развићем саме јединке током њеног живота у кошници, њеном телесном организацијом као и развићем пчелињег друштва. Тако пчелице старе свега 3—4 дана већ обављају одговорну дужност — хранење ларви. А колико је то тежак и одговоран посао сведочи следећи податак: за 6 дана, колико траје исхрана будућих сестара, пчеле радилице (хранилнице) посете сваку ларву просечно око 8.600 пута!

Изградња ћелија у саћу право је савршенство. Чарлс Дарвин је о овом изванредном немарском делу пчеле писао: „По тврђењу математичара пчеле су практично решиле тежак задатак изградње ћелија одређеног обима за смештај што веће количине меда, уз утршак за ову изградњу што је могуће мање количине драгоценог воска“.

Иако пчеле истрајно раде, не значи да се оне никада не одмарају. Велики зналац живота пчела проф. Карл Фриш писао је пре 30 година о овоме: „Онај ко је упознао унутрашњи живот кошница, убрзо ће запазити како се пчеле у сваком стадијуму живота повремено препуштају пуном нераду“.

се редовно хране, ипак не могу да опстану без матице. Да напоменемо и то да матица, мада као и пчеле радилице има жаоку, никада неће уобисти човека, па чак ни онда када јој човек причињава бол. Само кад се сретне са матицом супарницом, она користи своје оружје.

Француски биолог професор Реми Шовен и његова са-

стано са тела матице спречава развиће женских полних жлезда радилица. Поменути француски научници су утврдили да чак и ако се труп матице исече на комадиће и истуца у прах, ова смеша код пчела радилица опет спречава развиће јајника. Лучећи на површини свога тела одређено хемијско једињење, у ствари једну органску киселину,

матицом. Лако их познајемо по огромној глави и очима, али је научницима до данас остало недовољно јасно зашто трут има крупније очи од матице и пчела-радилица, а изгледа да му је и чуло мириса развијеније од пчела и матице. Највероватније је да су се ове особине развиле да би трутови пронашли лакше матице у доба када наступи

ДОГОДИЛО СЕ У... ДОГОДИЛО СЕ У... ДОГОДИЛО СЕ У...

... Прешвотеру. Хари Гавон „уловио“ је свог прног теријера Бобија у тренутку када је овај с великим апетитом жвакао свежањ новчаница које је извукао из преграде за рукавице у аутомобилу. Срећом, Харијев аутомобил био је паркиран испред једне банке тако да је могао остатке новчаница одмах да замени за нове.

... Бостону. На телефонско обавештење да је у једној кући извршен оружан разбојнички напад, двојица полицајца су појурила „на лице места“. Ту су угледали једног човека који је трчао и смејста га ухапсили. Био је то у ствари неки спортиста који је обављао свој редован тренинг за маратонску трку. У међувремену провалник је умакао.

... Сједињеним Америчким Државама. Прва партија нових женских кућних ципела, која се недавно појавила на тржишту, била је разграбљена буквално за трен ока. Оно што је привукло жене су мали рефлектори уграђени у врх ципела који се напајају струјом из батерија смештених у потпетицама. Примена ових ципела је вишеструка.

... Њујорку. Зима још траје али је министарство за народно здравље већ објавило опомену свима онима који ће с наступањем лепих месеци почети да уређују своје баште и травњаке машинама за шишање траве. Све машине треба да прегледају стручњаци јер је само у току протекле године у трави остало 68 хиљада одсечених прстију.

... Карлајлу. Два крадљивца украли су један мали аутомобил на чијем се задњем седишту налазио овећи окован сандук. Надајући се богатом плену отворили су сандук из којег је искочило десет белих ачева и измилело туце змија. Крадљивци су се на своју несрећу намерили на аутомобил једног путујућег мафијоничара.

... Лос Анђелосу. Стручњаци су уверавали директора новог градског зоолошког врта да су заштитни ровови широки три метра сигурна заштита и непремостива препрека за павијане пошто они не могу да скоче више од два и по метра. Павијани су, међутим, били другог „мишљења“. Тројица су још првог дана прескочила заштитени ров.

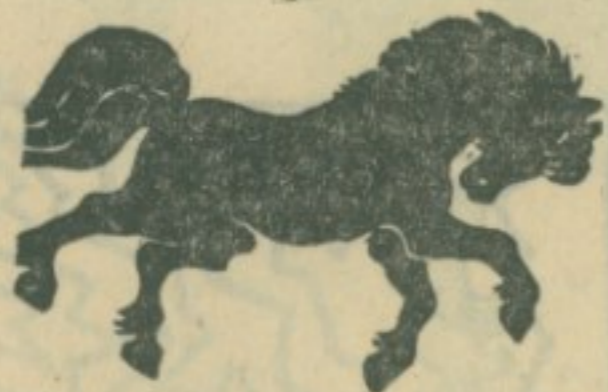

... Чикагу. Један женски калуђерски ред организовао је за своје будуће припаднице, такозване искушенице, курс из љупког понашања. Наставнице на овом курсу биле су стјуардесе које су својим ученицама објасниле тајну пријатног осмеха, грациозног корачања и држања уопште. Предмет „козметика“ био је избачен из програма овог курса.

... у Њујорку. Теретни и већи путнички аутомобили којима се на улици догоди квар или који због саобраћајне несреће закрче пролаз, од недавно се уклањају са улица на необичан начин: на улици се спусти нарочити теретни хеликоптер на који је монтирана снажна дизалица. Виљушка дизалице дограби кола и одвуче их ваздушним путем.

ЖИВОТИЊЕ СПАСАВАЈУ ЉУДЕ

Пони „Мусе“ прославио се спасавајући сигурне смрти 14-годишњу девојчицу Мете Петерсон из места Тарм у Данској. Мете је јахала на понију и изненада пала са њега на усамљеном месту. Остала да лежи на земљи тешко озлеђена и у бесвесном стању.

Пони је потрчао према фарми Метиних родитеља и стао да трчи тамо-амо по дворишту све док није свратио на себе пажњу Метине мајке. Она је потрчала за понијем, који је јурио испред ње према месту несреће. Мета је спасена у последњем часу.

☆

Папагај „Лоли“ често је пратио игру малих каубоја, сина његових господара с друговима у близини Монтреала (Канада). Лоли је одлично имитирао дечаке и често би уплашио госте породице узвиком: „Бид, узми пиштољ и убиј тог пса“. Једне ноћи десило се да је провалник ушао кроз отворен прозор у собу домаћице Ова се пробудила и уплашена почела да дозива у помоћ. Тада је провалник извадио нож и пошао према

уплашеној жени. Тада се из друге собе зачуо узвик пробуженог папагаја: „Бид, узми пиштољ и убиј тог пса!“ Преплашени провалник побегао је главом без обзира...

☆

У Шлезији је мачак „Арап“ спасао другу једну девојчицу сигурне смрти. Девојчица је пошла да бере јагоде и повела свог љубимца мачка. Изненада се између јагода појавила опасна шарка и устремила на девојчицу. Тада се

десила невероватна ствар: мачак је напао змију. Бесно је почео да удара по њој шапама. Кад ју је ошамутио ударцима, прегризао јој је врат. Девојчица се уплашена вратила кући и испричала шта се десило, али јој нико није веровао. Најзад је отац дошао са њом на „место злочина“ и ту се по траговима у трави уверио да се драматична борба из које је мачак изашао као победник стварно одиграла.

ЖИРАФА — АЛБИНОС

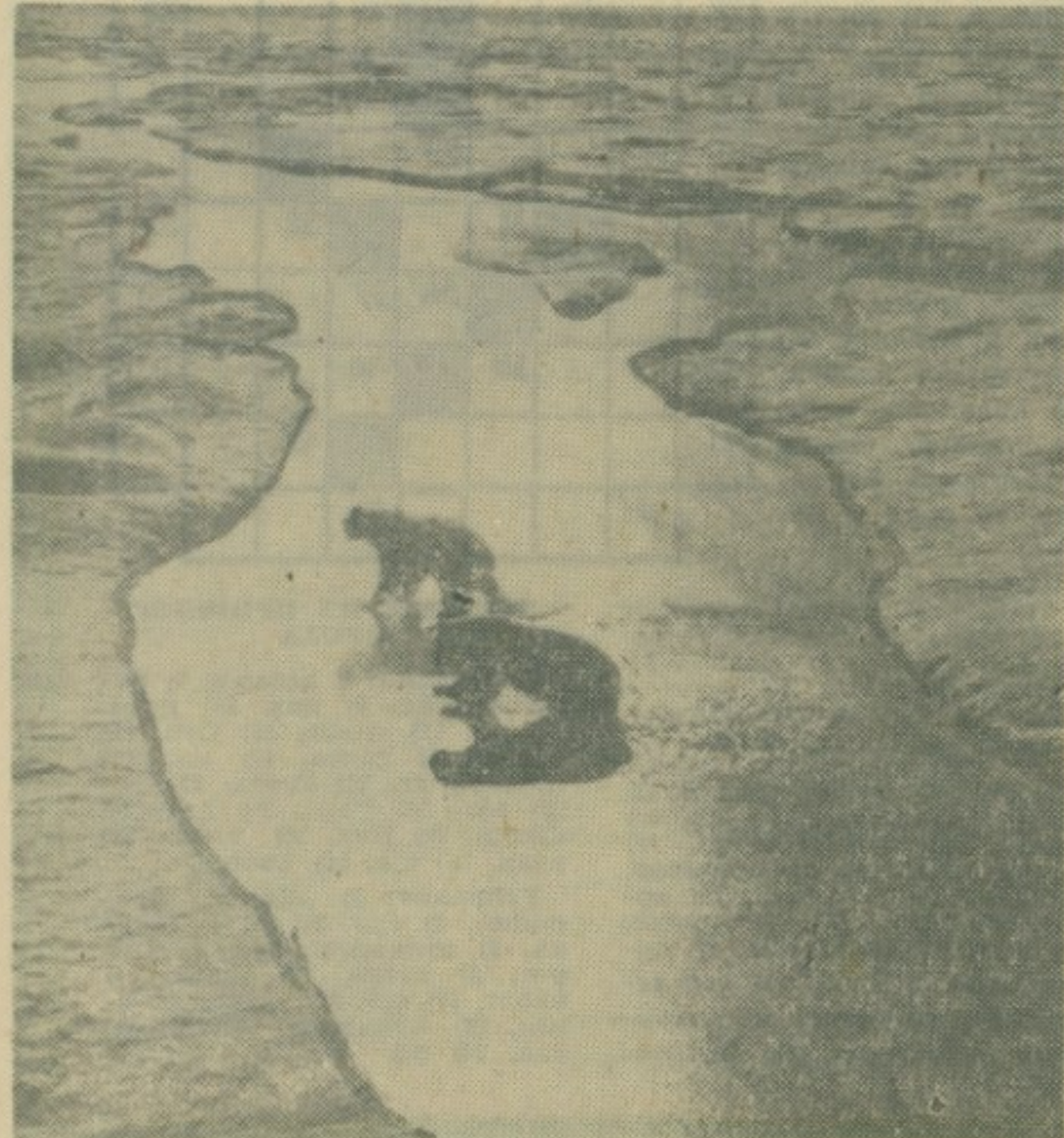

У резервату Мкомази у Танзанији може се видети жиrafa, бела као снег од главе до пете, само с црном пегом на глави и црним врхом репа. Жиrafa-албинос је понос резервата Мкомази и привлачи велик број туриста који долазе да кроз прозоре оближње гостинице гледају белу дуговрату лепотицу како поњо. Оно шета у друштву слонава, носорога и других животиња.

ИЗУМИРУ ЛИ БЕЛИ МЕДВЕДИ?

Ово питање постављају многи зоолози тражећи да се ови становници далеког севера заштите. За сада је само на једном малом острву на истоку Шпицберга забрањен лов на беле медведе. Постоје предлози да се ова зона прошири и да се бели медведи обележе знацима како би се могло пратити њихово кретање као и проучавати навике.

Бели медведи преваљују за време зиме велике раздаљине, заједно са леденим сантама крећу према југу, а лети се селе према северу. Искусни ловци познају њихов пут, сачекају их и немилосрдно тамане. Ако тако наставе, тј. ако се медведи не заштите, ускоро ћемо „беле мече“ моћи да видимо само у зоолошким вртovima.

НЕУСТРАШИВА ЗВЕРКА РИС

Први пут рис се помиње у редовима Плинија Старијег (23—79) а зна се да су се на циркуским приредбама римског државника и војсковође Помпеја (106—48. пре наше ере) појављивали читави чопори рисова похватаних у дивљим арденским шумама. Стари народи придавали су овој животињи чудесна својства: за поглед риса се говорило да продире кроз камене зидове, а за његово месо да лечи низ болести, чак и вртоглавицу од висине.

У свету је познато више врста рисова али је већина изумрла или је проређена. У Шпанији живи црнотачки мали рис (Lynx pard), у Тибету (Lynx isabellina), у Се-

тара и необични рис мочвара који се шуња кроз трску и високу траву.

Најснажнији од свих рисова је каракал (Lynx caracal) са црним ушима који живи у Северној Африци и топлијим крајевима Азије. Он се знатно разликује од осталих својих саплеменика: здепаст је, жућкасте боје, хитро гази на високом ногама које су му до неле репутацију изврсног степског тркача, очи му се застрашујуће цакле. Још у античко време спомињу га Египћани који су га припитомљавали. У Индији су га дресирали попут гепарда, махараца ма је служио за лов на зечева, лисице, ждралове, антилопе и јелене. Неки индијски

верној Америци (Lynx rufus), у Канади канадски рис с изузетно лепим крзном а у Африци и Азији чизмасти рис са репом дугим до 60 сантима

принчеви су организовали популарне и омиљене игре лова на голубове помоћу каракала. Игра се састојала у томе да се на отвореном тргу го-

лубови примама расутим зрнењем. Чим они слете и почну да кљуцају, из кавеза нечујно излази рис. На својим кадифеним шапама он се нечујно приближава на педаљ од голубова. Следи муњевити скок међу преплашене птице. Хитром каракалу полазило је за руком да за неколико секунди задави и по 12 голубова! Публика се на овим играма кладила у велике износе на риса који ће закласти највећи број дивљих голубова.

Рис наших крајева је величини нешто мањи од леопарда. Зову га и пантером умереног подручја. Дугачак је метар до метар и 30, а висок 60 сантиметара, тежак 25 до 30 килограма, рећи примерци достижу тежину од 45 килограма. Међутим, рис знатно заостаје за леопардом у брзини акције, пре би се могло рећи да је он чак и помало

лењ, али зато он надмашује своје афроазијске рођаке у пентрању и скоковима. Његовом стрпљењу нема равна. У стању је да проведе по неколико дана непомично на грани вребајући свој плен. А затим следи скок од четири до пет метара на изненађену

жртву. Наоружан стрпљењем рис не гони плен већ чека да овај дође к њему. Стога најчешће лови јазавце, лисице, зечева, дивљу кокош. Рисови далеког севера не презају да нападну огромне ирвасе. Када нема дивљачи, рис се спушта ка насељима и напада козе, овце, свиње, телад, краве, па чак и човека. Прилази нечујно, пузећи. Нарочито су му снажне шапе којим удара као маљем и зарива их дубоко у месо жртве. Мада не може да поједе више од једног и по килограма меса, дешава се да за једну ноћ покоље и по 40 оваца.

Одрастао рис се не плаши никог до човека. Он је до те мере неустрашив и сигуран у свој скок и канце да противника кога нетремице фиксира пусти да му приђе готово на дохват руке.

Данас су рисови у западно-европским земљама сасвим изумрли. Последњи рис у Француској убијен је 1777. године. Има их још на Балканском полуострву, у Пољској, Чехословачкој, СССР и Румунији. Према подацима француског природњака Вофора у целој Европи нема више од око хиљаду рисова.

У ШКОЛУ СА 3 ГОДИНЕ

У последње време све чешће се чује мишљење да деца треба да почну са учењем не у шестој или седмој години као до сада већ — у трећој.

Прва таква школа отворена је у Сједињеним Државама 1959. године а данас их само у Вашингтону има око 30.

У овим школама уопште нема клупа. Мале столице и столице, које деца могу по вољи да померају по учионици, стоје или усамљени или у групи. Дете може да се игра на столу или да по вољи легне на застрти под. Свако дете ради онај посао који само изабере и докле само жели. Наставник се креће од ученика до ученика и сарађује било с појединцем или с групом која се сама образовала. Мада је деца дозвољено да шетају по соби и разговарају ипак у учионици влада релативна тишина јер су деца озбиљно заузета својим послом па немају времена за разговор. У једној учионици има највише до 20 ученика.

У току рада наставници по сматрају децу неприметно и тако најбоље испитују њихове особине. Лако је запознати које је дете индивидуалиста. Оно се одмах одвоји само и не жели друштво. Тако се запажају упорност и љубав деце према неком послу. Неко дете изабере један посао и ради га све док га не заврши. Међутим, друга деца више воле да почну час једно час друго. Наставници све то бележе и о томе извештавају родитеље до би они знали на шта да обрате пажњу код своје деце.

Деца у оваквој школи науче многе корисне ствари које су везане за свакодневни живот. Дете учи како се вежују пертле, како се закоп-

чава кавч и друге сличне ствари. Исто тако деца уче како да послуже сок перу руке, уреде сто и играчке оставе на место после употребе да би их могла поново наћи, затим како се нечујно помера сто или столица, а да се при томе не смета другима. Деца брзо науче и много су задовољнија кад нешто сама ураде него кад то неко други уради уместо њих.

Утврђено је да су деца која су прошла кроз ову школу касније у животу показала далеко већу самосталност од деце која су тек у шестој

или седмој години ступила први пут у школу. Та деца су стекла извесно унутрашње поверење у своје способности што је био драгоцен капи-тал при ступању у живот.

ПРВИ ВУЛКАНОЛОШКИ ИНСТИТУТ

По разноврсности и броју живих и угашених вулкана Сицилија, Липарска острва и југ Италије представљају јединствено тле на свету. То је навело вулканологе из целог света да на Универзитету у Катанији на Сицилији оснују први Међународни институт за проучавање вулкана. На институту ће се образовати

млади вулканолози из разних земаља. Институтом руководи научник светског гласа вулканолог Алфред Ритман. У априлу 1966. године једна међународна екпа, коју су сачињавали француски, италијански, британски и белгијски вулканолози и сеизмолози, извршила је прва заједничка истраживања тла на Сицилији.

НИСУ БИЛИ КАМИКАЗЕ

Све до краја рата Немцима је остало непознато да су совјетски пилоти преко две стотине победа однели без муниције! Наиме, најдраматичније ваздушне борбе у прошлом рату вођене су само елисама авиона! Оваква тактика борбе и победе елисом није била самоубилачка, совјетски пилоти су ишли на смишљене сударе авиона у ваздуху, против којих су немачки пилоти били немоћни; ту им чак ни велика брзина њихових апарата није могла помоћи. Немачки пилоти нису могли да прозру ову ваздушну тактику, јер већина њихових пилота ове сударе није преживела.

У бици за Стаљинград совјетски пилот-ловац капетан Лугански нашао се у непосредној близини немачког ловца „месершмита“. Притиснуто је на дугме окidaча, али митраљеви су остали неми. Лугански је заборавио да је у претходним ваздушним борбама истрошио сву муницију. Ипак није могао да пропусти ову прилику. Полетео је за непријатељем и сусретао га. Немац га није ни приметио. Лугански се подвукао испод „месершмита“ и вештим потезом одсекао му репни стабилизатор елисом. Немачки авион је оборен.

Тог јутра, 14. септембра 1942. године, двоструки херој Совјетског Савеза капетан Сергеј Данилович Лугански постигао је прву ваздушну победу елисом. Другу је извојевао на исти начин при форсирању Диепра, 1943. године, кад је оборио немачки бомбардер. Овај ветеран прошлог рата, коме је уместо топова служила елиса авиона, и данас активно лети. Лугански је генерал-мајор совјетске авијације.

Први у историји ваздухопловства

Совјетски пилот Ковзан држи јединствен рекорд у свету: он је једини пилот у историји ваздухопловства, који је у току прошлог рата извршио успешно четири напада ели-

сом свога авиона и — остао жив.

Млади пилот Талалихин, брадећи Москву у ноћи 6. августа 1941. године, је извео јединствен подвиг прошлог рата. Када је за време патро-

лрштали на све стране „хајнкел“ се одједном обрушио и нестало у ковитлцу. Неколико тренутака касније на земљи видела се пламена лопта, у којој је заједно са авионом нестало и пилот.

елисом га толико оштетио да је сваког тренутка очекивао да се непријатељски авион сруши. Међутим, када је видео да овај продужава лет, Борисов му је поново припао и зарио оштру елису у труп

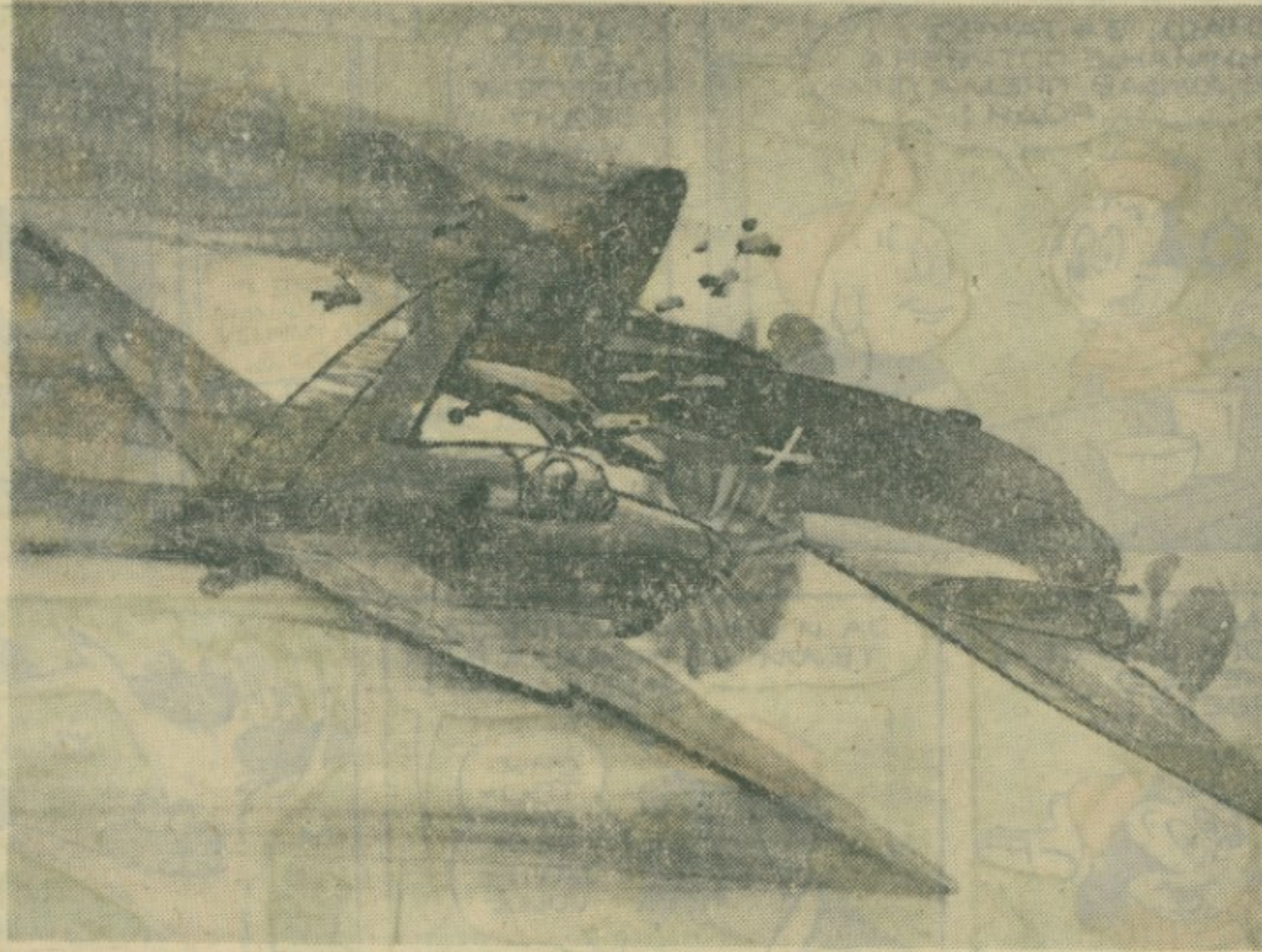
лин је оборио један немачки бомбардер и пошто је истрошио сву муницију, други напад на непријатеља извршио је елисом и постигао и другу ваздушну победу. Пилоти Игљатијева, Рјабацев и Данилов су такође првог дана рата са Немачком оборили елисом три немачка бомбардера.

За време одбране Лењинграда, млади совјетски пилоти Хоротимов и Зоровцев, који су тек завршили летачку школу, постигли су прве ваздушне победе елисом. Они су заједно извршили напад на групу немачких бомбардера и оборили два немачка пилота, чије су авионе елисама преполовили. Пилот-ловац Медведов, иако тешко рањен у главу, успео је да истом тактиком обори немачки бомбардер.

Поручник Лискоженко је у једном борбеном лету извршио два напада елисом на непријатељске авионе и истог дана постигао две ваздушне победе. За свој подвиг и неустрашивост у борби са непријатељем, Лискоженко је проглашен херојем Совјетског Савеза. Оборио је оба непријатељска авиона кад су његови топови остали без муниције.

Прослављени ваздушни асови Гуљајев, Лавриненко и Лугански, двоструки хероји Совјетског Савеза, од укупно 150 ваздушних победа које су постигли прошлог рата, сваки је постигао и по две ваздушне победе елисом свога авиона.

Немци су у току прошлог рата говорили да се радило о некој врсти „камиказа“, и тек кад су касније објављени подаци да ниједан совјетски пилот у овим борбама није погинуо, сазнала се истина о херојским подвизима совјетских пилота. Руски пилоти су ову тактику, коју су назвали „таран“, примењивали само онда кад није било муниције и успевали су да униште непријатељски авион а сачувају сопствени за даље борбе.

дирања изнад Москве приметио немачки бомбардер, одмах је пошао у напад. На висини од 4500 метара Талалихин је био сам у ваздуху. Пуцајући на немачки „хајнкел“, који је вешто избегавао поготке, истрошио је сву муницију. Али Талалихин није хтео да одступи без обзира што је био рањен. Пуним брзином је пришао непријатељском авиону сасвим близу и почео елисом да му сече кормило. Тама је била потпуна, непријатељски авион се једва назирао. Талалихин је елисом оштро засекао у репни део непријатељског авиона, док су комади метала и дрвета

Пилот-ловац Талалихин је успео да искочи падобраном из свог оштећеног авиона и да се срећно спусти на земљу. За овај јединствени подвиг и за први ноћни напад елисом у историји ваздухопловства, Талалихин је одликован Ордецом хероја Совјетског Савеза. Касније се сазнало да је оборени немачки официр био познати пробни пилот Луфтвафе.

Септембра 1941. године, за време жестоких борби изнад Кијева, пилот-ловац поручник Борисов је два пута у једном лету елисом напао немачки бомбардер JU-88. Он се подвукао под немачки бомбардер и

„Јункерса“. Апарат се преполовио и срушио.

Оружје хероја

И прослављени ваздушни ас и херој Муравински своју прву победу над непријатељем у ваздуху постигао је елисом свога авиона. Од укупно 47 ваздушних победа, прву и последњу постигао је сударајући се и секући непријатељске авионе елисом. Последњу овакву победу постигао је 2. маја 1942. године у борби изнад Берлина.

Млади пилот Бутелин, већ првог дана рата постигао је победу нападши немачки авион елисом свог апарата. Буте-

...Мада Европа заузима само 7 одсто укуног копна на свету, у њој живи 29 процента целокупног становништва.

...у тропским пределема Африке знају само за два годишња доба: суво које траје 4 месеца и кишно осталих 8 месеци.

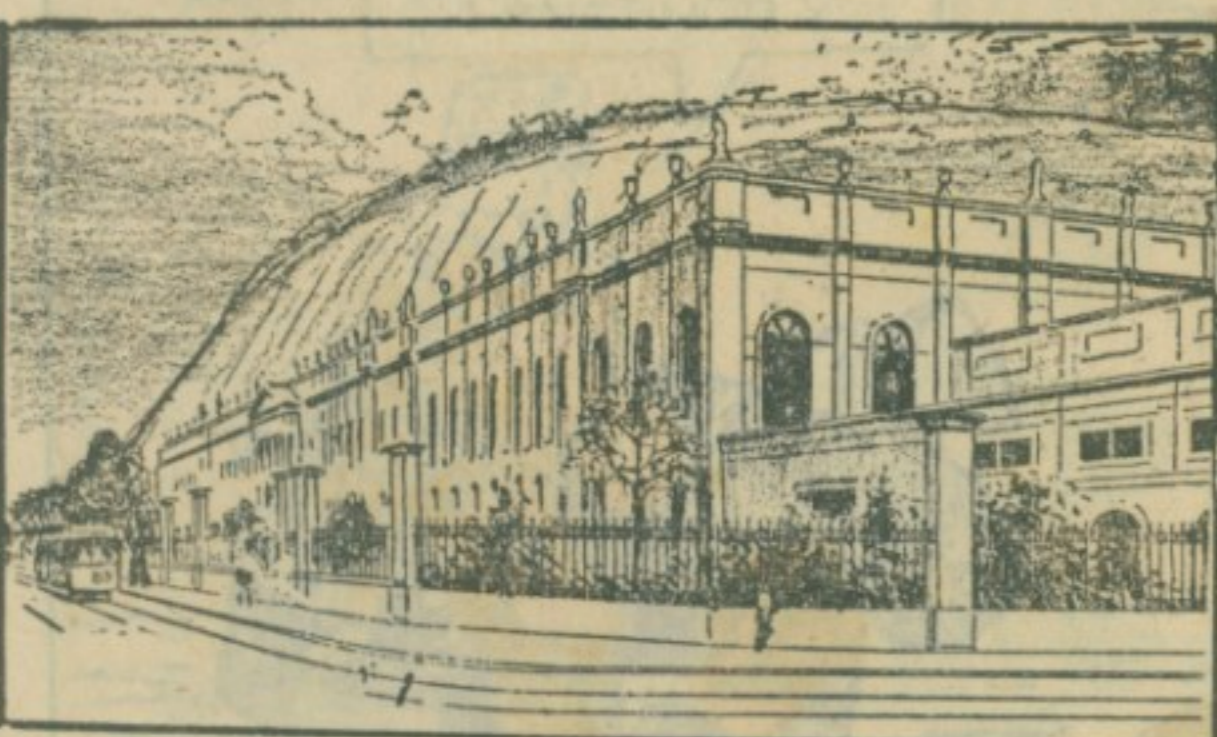
...суви лед (смрзнути угљен-диоксид) који се употребљава у производњи газираних напитака и техници замрзавања није проналазак новог времена. Пронашао га је још пре сто година енглески физичар Фарадеј (1791-1867).

...Јохан Штраус Млађи, познат као „краљ валцера“, никад није играо валцер. Његови са временци тврде да ништа није желео да научи.

...старе индијске лире имале су такозвану звучну кутију начињену од осушене тикве.

...осамдесет одсто од 500 активних вулкана на Земљи распоређено је готово у правилном кругу око Тихог океана.

ТАШТИ — ЛУДИМА

Педро II (1825—1891), цар Бразила и познати научник, продавао је својим богатим грађанима племићке титуле по цени од око десет милиона наших динара. Од добијеног новца Педро је саградио душевну болницу, једну од првих и највећих у Јужној Америци. На главни улаз у болницу ставио је натпис „Од таштих — лудима“.

ТЕСТАМЕНТ НА ЛЕЂИМА

Један морнар из Сан Франциска одлучио је да сву своју имовину остави својој изабраници Лоли. Као доказ своје „привржености до смрти“ дао је да му се на леђима истетовира кратак тестамент: „Све остављам Лоли“. Међутим, суд је одбио да овери овај документ с образложењем да не носи својеручни потпис завештача. Сад морнар тренира пред огледалом и верује да ће за неколико месеци успети да се потпише — на сопственим леђима.

РАЗОЧАРАЊЕ

Неки крадљивац из енглеског града Билесдона био је уверен да је „направио добар посао“ када је од једног обућара „узео“ кофер у којем се налазило 50 пари ципела. Међутим, када је стигавши кући узео да провери робу, био је више него разочаран:

све ципеле су биле потпуно нове али распарене. Од сто ципела крадљивац није могао да добије ни један једини пар. Ципеле су биле узорци намењени трговачкој мрежи од које је обућар очекивао нове поруџбине.

БРЖИ ОД АУТОМОБИЛА

Кејт Харпем из саобраћајне полиције у Линколну, у Енглеокој, страх је и трепет за несвесне возаче мада се уместо полицијским аутомобилом служи једним старим бициклом. Недавно је, голеди једног аутомобилисту, претекао својим бициклом четири аутомобила и стигао преступника. Да би зауставио несвесног возача возио је брзином од педесет километара на час. Напор се исплатио. Ухваћени аутомобилиста Хенри Сирби не само што је возио недозвољеном брзином већ је био и пијан.

ОСПОРЕНО ПРАВО

Малтешки ред, који има седиште у Риму, хтео је да изда поштанске марке. Филателисти су одмах нахулили уши. То што Малтешки ред жели да изда власти те поштанске марке није чудно, јер он ужива нека права самосталне државе. Основан је око хиљаде година. Године 1526. ред је добио од Карла V острво Малту као своју резиденцију и од тог времена се назива „суверени малтешки витешки ред“. Ста репине реда повукле су се најзад у непосредну близину Ватикана.

хтела да се угледа на републику Сан Марино и Ватиканску државу и да изда власти те поштанске марке. Издала је прву серију у 7.400.000 примерака. Међутим, италијански министар пошта покварио им је рачуне. Он је изјавио да поштанске марке Малтешког реда важе само на те риторичке реда — на Малти, али у Италији немају важности него се сматрају само као етикете. Ко употребљава ове марке, мора да франкира своја писма прописним италијанским поштанским маркама. Ред је одмах морао да прекине са штампањем марака.

ЈЕДНА ПИРАМИДА — ЈЕДНА ДРЖАВА

Од материјала уграђеног у Кеопсову пирамиду могао би се око целе Белгије, чија државна граница износи 1.444 километра (заједно са 66 километара морске обале), подићи зид висок 2 метра и широк 70 сантиметара.

WALT DISNEY

МИКИ

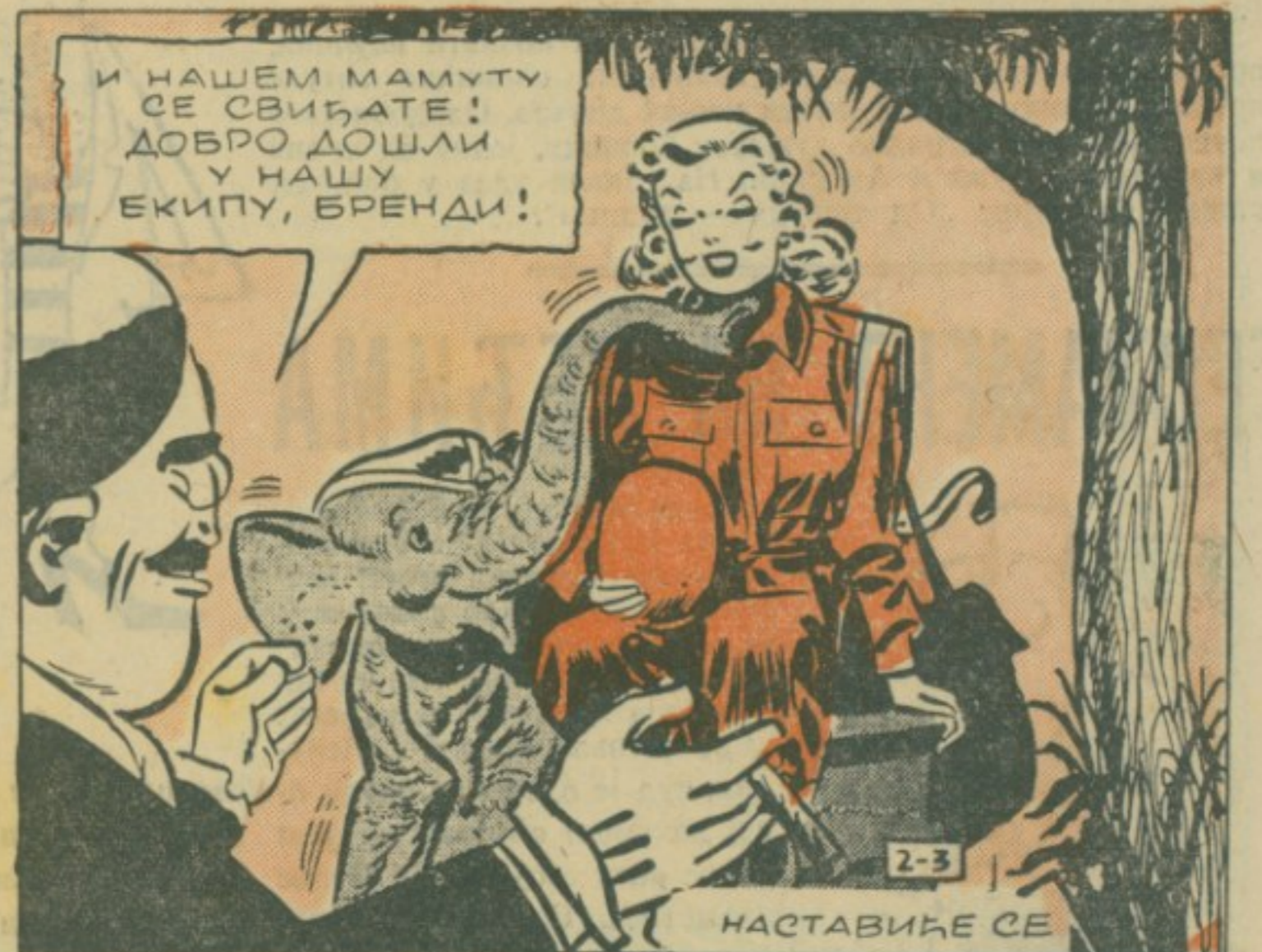

Distributed by King Features Syndicate

© 1966 Walt Disney Productions World Rights Reserved

Walt Disney

ЏОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

787

2-3

НАСТАВИТЕ СЕ